

Andhra Veda Sastra Vidyalankarulu

ఆంధ్ర వేద శాస్త్ర విద్యాలంకారులు

ప్రథమ ముద్రణ - 600 ప్రతులు

శ్రీ వికృతి - భాద్రపద మాసం

సెప్టెంబర్ - 2010

రచన : గజ్జిట దుర్గా ప్రసాద్

ఎమ్.ఎ., బి.ఎస్.సి., బి.ఇ.డి.

ప్రచురణ : సరసభారతి

సాహిత్య సాంస్కృతిక సంస్థ

ఉయ్యూరు

ప్రతులకు : గజ్జిట దుర్గా ప్రసాద్

అద్దకూలు - సరసభారతి

ఇ.నెం. : 2-405

శివాలయం వీధి, రాజాగారి కోట దగ్గర

ఉయ్యూరు - 521165

కృష్ణాజిల్లా.

ఫోన్. నెం : 08676-232797

సెల్ : 99890 66375

ఇ. మెయిల్ : gabbita.prasad@gmail.com

sarasabharathi.vuyyuru@gmail.com

వెల : అమూల్యం.

డి.టి.పి : వి.జి. షాప్, ఉయ్యూరు,

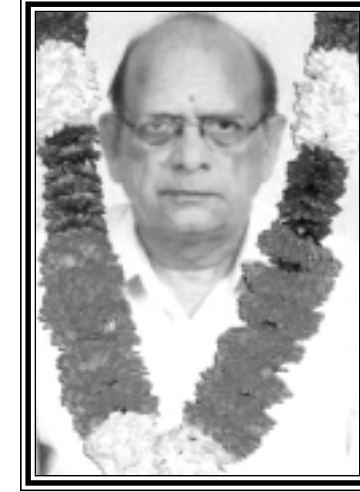
సెల్ నెం. : 9849705663

ముద్రణ : శ్రీ రామా గ్రాఫిక్స్, గాయత్రీ గురుకులము, ఉయ్యూరు.

ఆంధ్ర వేద శాస్త్ర విద్యాలంకారులు

గజ్జిట దుర్గా ప్రసాద్

అంకితము

శ్రీ||శే|| కోమలి సూర్యనారాయణ శాస్త్రి

(లటైర్డ్ మేథమేటిక్స్ ప్రొఫెసర్-ఐ.ఐ.టి. ఖర్లపూర్)

ప్రచురణ :

సరసభారతి

సాహిత్య సాంస్కృతిక సంస్థ

ఉయ్యూరు

కృష్ణాజిల్లా

ఇటి వరుస క్రమం

విషయం	పుట. సం.
అర్చులకు అంకితం	01
ప్రతిభా సక్త్ర మాల	06
మనవి మాటలు	07
వేద వేదాంగాలు, శాస్త్రాలు	10
ఉపనిషత్తులు, పురాణాలు	15
అలంకార క్రమం	18

ఆధునిక కాలంలోనూ ముంగండ ముందే వుంది. మహీధర వారి కుటుంబం ముంగొండ గ్రామంలోనే వున్నది. మహీధర రామమోహనరావు సంఘ సంస్కరణకు ముందు నిలిచారు. రజస్వలానంతర వివాహం, వర్ణాంతర వివాహాలకు మద్దతునిచ్చారు. సోషలిస్టు భావాలచే ప్రభావితమై, మార్క్సిస్టు దృక్పథంతో గుర్తింపు పొందిన రచనలు చేసిన సాహిత్యజీవి, వీరి సోదరులు మహీధర జగన్మోహనరావు జాతీయవాది, గొప్ప అనువాదకుడు, హేతువాది, గ్రంథాలయోద్యమానికి సారథి. ఇలా ప్రాచీన, ఆధునిక లక్షణాలను లక్షణంగా కలిగి వున్న ముంగండ గ్రామంలో కోమలి సాంబావధాని, స్వరాజ్యలక్ష్మి దంపతులకు కోమలి సూర్య నారాయణ శాస్త్రిగారు 1942లో జన్మించారు. ఇక్కడే సెకండరీ స్థాయి వరకు విద్యాభ్యాసం చేశారు. అమలాపురంలోని ఎస్.కె.బి.ఆర్. కాలేజీలో బి.ఎ. డిగ్రీని, ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయంలో గణితంలో ఎమ్.ఎ.ను సాధించారు. పశ్చిమ బెంగాల్ రాష్ట్రంలోని ఖర్గపూర్లో వున్న ప్రసిద్ధ ఐ.ఐ.టిలో పిహెచ్.డి. పొందారు. ఇంతటి విద్యనూ 22 సంవత్సరాల వయసులోనే శాస్త్రి గారు సాధించి కుటుంబానికి, గ్రామానికి తలమానికంగా నిలిచారు. గ్రామానికి వున్న ప్రతిభా నేపథ్యాన్ని మళ్ళీ వెలుగులోకి తెచ్చారు. వీరిది విష్ణువర్ధన గోత్రం. వీరి తమ్ములు చిన సూర్య నారాయణ (లేటు), విశ్వనాథశాస్త్రి, జగన్నాథశాస్త్రి. వీరంతా విద్యావంతులై, మంచి ఉద్యోగాలలో రాణించారు. వీరికి లక్ష్మి (అమెరికా), ప్రభావతి, అన్నపూర్ణ, శ్రీదేవి అనే చెల్లెళ్ళున్నారు. శాస్త్రి గారికి మేనమామ కోలంక నివాసి సోమావజ్జల రామకృష్ణశాస్త్రి, సత్యవతిగార్ల కుమార్తె సూర్యకుమారితో వివాహం జరిగింది. ఇద్దరి పేర్లలోను సూర్య పదం వుండటం తమాషా. అన్యోన్య దాంపత్యం వారిది. సూర్యప్రకాశం ద్విగుణీకృతమైంది.

ఖర్గపూర్ ఐ.ఐ.టి.లో గణిత అధ్యాపకులుగా చేరారు. అమెరికాలోని న్యూయార్క్లోని కార్నెల్ యూనివర్సిటీకి ఒక సంవత్సరం పాటు విజిటింగ్ ప్రొఫెసర్గా వెళ్ళారు. ప్రతిభకు తగిన గుర్తింపు లభించింది. గణిత అధ్యాపకులుగా గణనీయమైన కీర్తిని పొందారు. ఎందరో విద్యార్థులకు మార్గదర్శి అయ్యారు. వందలాది విద్యార్థులపై వారి ప్రభావం వుంది. ఆదర్శ గణిత శాస్త్రోపాధ్యాయులనిపించుకున్నారు. బోధనలో క్రొత్తరీతులకు మార్గాలను వేశారు. గణితశాస్త్రంలో వచ్చే ఆధునిక విషయాలను పూర్తిగా ఆకళింపు చేసుకొని, విద్యార్థులకు కీలక భావనలను అందించేవారు. 35 సంవత్సరాలు గణిత అధ్యాపకులుగా, ప్రొఫెసర్గా పని చేసి, స్వచ్ఛంద పదవీ విరమణ చేశారు. ఎన్నో రిసెర్చి పేపర్లను విద్యా ప్రామాణ్యాన్ని అనుభవాన్ని రంగరించి తయారు చేసి మన్ననలందారు. మేధావిగా గుర్తింపు లభించింది. గణితంలో అగణిత ప్రతిభా సంపన్నులన్న కీర్తి సాధించారు. అంతా స్వయం కృషి ఫలితమే.

అర్జులకు అంకితం

- గజ్జిట దుర్గాప్రసాద్

సరసభారతి ప్రచురిస్తున్న మూడవ పుస్తకం నేను రచించిన “ఆంధ్ర వేద శాస్త్ర విద్యాలంకారులు”. దీనిని మా వియ్యంకులు స్వర్గీయ కోమలి సూర్యనారాయణ శాస్త్రి గారికి అంకితం ఇవ్వాలని భావించాను. వారి కుటుంబ సభ్యులూ ఆమోదం తెలిపారు. వేదం, స్మార్తం, జ్యోతిషం, ఆధునిక గణితశాస్త్రాది చాలా విషయాలలో ఆయన అపారపాండిత్యాన్ని సాధించి, ఉత్తమ అధ్యాపకులుగా గుర్తింపుపొంది, దేశంలోను, విదేశంలోను తన సామర్థ్యాన్ని నిరూపించారు. కనుక అంకితం ఇవ్వటానికి వీరే అర్జులు అని అన్ని విధాలా అనిపించింది. శాస్త్రి గారి జీవిత విషయాలను మీకు అందజేస్తున్నాను. చదివి, మీరూ నాతో ఏకీభవిస్తారని ఆశిస్తాను.

తూర్పుగోదావరిజిల్లా అమలాపురం సమీపంలోని కొత్తపేట తాలూకా ముంగండ గ్రామానికి గొప్పచరిత్ర వుంది. కవి, పండితుడు, లాక్షణికుడు జగన్నాథ పండితరాయలు జన్మించిన గ్రామం ఇది. ఆయన గొప్ప సంగీతవేత్త. “రసగంగాధరం” అనే అలంకార గ్రంథాన్ని రాసిన అసాధారణ పండితుడు. అమృతలహరి, గంగాలహరి వంటి సంస్కృత కావ్యాలను వ్రాసి ప్రసిద్ధి చెందిన కవి. ఆయన విద్యాభ్యాసం అంతా ముంగండ గ్రామంలోనే జరిగింది. అంతటి విద్వాంసులను తయారు చేసే సామర్థ్యంవున్న అధ్యాపకులున్న గ్రామం. రసగంగాధరం ప్రామాణిక గ్రంథం. “రమణీయార్థక ప్రతిపాదకం కావ్యం” అని పండితరాయలు కావ్యలక్షణాన్ని తెలియజేశాడు. ఇది అందరికీ శిరోభూషణమైంది. ఈ పండితకవి మొఘల్ చక్రవర్తి షాజహాన్ ఆస్థానవిద్వాంసుడు. పద వాక్య ప్రమాణ, కళావంత్, పండితరాయ అన్న బిరుదులు చక్రవర్తి మెచ్చి ఇచ్చినవి. ఆటవిడుపుగా 12 ద్రుపద్లను వ్రాసి షాజహాన్ ను మెప్పించాడు.

తన తులాభారంతో వచ్చిన 4,500 రూపాయలను పండితరాయలకు కానుకగా ఇచ్చాడు రాజు. షాజహాన్ కుమారుడు దారా జగన్నాథుని శిష్యుడై, విద్యనేర్చి, పండితుడై ఉపనిషత్తులను, దర్శనాలను వారిభాషలోకి అనువదించిన గురువుకు తగ్గశిష్యుడు. “అష్టభాషా కవిత్యక్షముడని” రాయలు గుర్తింపబడ్డాడు. అంతకు ముందు ఆయన రాజస్థాన్ లోని జయపూర్ సంస్థాన విద్యాధికారిగా కూడ ప్రతిభకు తగ్గ పదవిని పొందాడు. వ్యాకరణానికి పతంజలి భాష్యం, వేదాంతానికి శంకర భాష్యం ఎలాగో సాహిత్యంలో రసగంగాధరం పండిత రాజ్య భాష్యం అయింది. ఇంతటి అసమాన ప్రతిభా సంపన్నుని కన్న ధన్య గ్రామం ముంగండ. ఇదంతా ఆ గ్రామానికి వున్న ప్రాచీన వైభవం.

శాస్త్రి గారి పెద్ద కుమారుడు సాంబావధాని ఖర్గపూర్ ఐ.ఐ.టి లో చదివి ఉత్తీర్ణుడయ్యాడు. ఇతనికి, గుంటూరు పాలిటెక్నిక్ లో డి.సి.సి.పి. ప్యాసైన మా ఏకైక కుమార్తె విజయలక్ష్మి నిచ్చి వివాహం చేశాం. వీరికి ముగ్గురు మగ పిల్లలు. పెద్దవాడు శ్రీకేత్. అశుతోష్, పీయూష్ కవలలు. ఈ పిల్లలు ఆమెరికాలో పుట్టి పౌరసత్వం పొందారు. వీరంతా యిప్పుడు ఆమెరికాలో కాలిఫోర్నియాలో వున్నారు. శాస్త్రిగారితో వియ్యమందటం మా అదృష్టంగా భావిస్తాము. రెండవ కుమారుడు శివరామకృష్ణ, భార్య దీప. ఇద్దరికీ విశాఖపట్నంలో ఉద్యోగం. వీరికి ధరణీష్, స్వాతి సంతానం. మూడవ కుమారుడు రమాకాంత్, భార్య రమ్య. ఇద్దరు ఆమెరికాలో పిహెచ్.డి చేసి, అక్కడే ఉద్యోగం చేస్తున్నారు. శాస్త్రిగారి ఏకైక కుమార్తె స్వరాజ్యలక్ష్మిని డి.వి.ఎస్.ఎస్. ప్రసాద్ కిచ్చి వివాహం చేశారు. వీరికి అఖిల్ ఏకైక మగపిల్లవాడు. వీరిద్దరు హైదరాబాద్ లో ఉద్యోగస్తులు.

స్వచ్ఛంద పదవీ విరమణ చేసిన శాస్త్రిగారు కాకినాడలో స్వగృహం నిర్మించుకొని, హాయిగా ప్రశాంతంగా జీవిస్తున్నారు. కుటుంబ బాధ్యతలన్నీ తీరి, పిల్లపాలతో, మనుమళ్ళు, మనుమరాళ్ళతో సంతృప్తిగా, సంతోషంగా వున్నారు. షష్టిపూర్తిని ఘనంగా, శాస్త్రీయంగా జరుపుకున్నారు. విధికి కన్ను కుట్టించేమో! 2008వ సంవత్సరం సెప్టెంబర్ 12వ తేదీన ఇంటిపనుల కోసం బజారు వెళ్ళి, స్కూటర్ పై ఇంటికి తిరిగి వస్తూండగా ఆర్.టి.సి. బస్ ఢీకొని, ప్రమాదానికి గురై అక్కడికక్కడే మరణించారు. ఆ కుటుంబానికి తీరని నష్టం. 66 ఏళ్లకే నూరేళ్ళు నిండటం దురదృష్టం. అకాల మరణంతో కుటుంబం చేష్టలుడిగింది. నెమ్మదిగా కోలుకుంది. కుటుంబ సభ్యులు, బంధువులు, మిత్రులు కలసి “శాస్త్రి మెమోరియల్ ఫౌండేషన్” స్థాపించారు. ప్రమాదాల బారిన పడ్డవారికి అత్యవసర సేవలందించటం, ప్రమాదాల నివారణ, పేద విద్యార్థులకు ఉన్నత విద్యకు ఆర్థిక సాయం, అర్జులకు చేయూత, ముసలివారికి సహాయం చేయటం అనే ఉన్నత ఆదర్శాలతో ఈ సంస్థను నిర్వహిస్తున్నారు. **‘duty unto death’** అన్న శాస్త్రి గారి ఆదర్శం అందరికీ అలవడాలని సంస్థ తపన.

ఇంత విస్తృతమైన అధ్యయన అధ్యాపనలు చేసి, వేదవేదాంగాల నభ్యసించి, విద్యార్థులకు నేర్పి, గణిత మేధావిగా ప్రశస్తిపొంది, రాష్ట్రంకాని రాష్ట్రంలో అధ్యాపకునిగా సమర్థతను నిరూపించుకొని, విదేశీపర్యటన చేసి, ఆధునిక ఎలక్ట్రానిక్ పరికరాల రహస్యాలను అవగాహన చేసుకొని, వితరణ శీలిగా, విద్యావేత్తగా, శాస్త్ర పారంగతునిగా జీవితాన్ని సార్థకం చేసుకొన్న కీ॥శే॥ కోమలి సూర్యనారాయణశాస్త్రి బావగారికి సభక్తికంగా, సరసభారతి ప్రచురించిన

కుటుంబ పెద్దగా బాధ్యతలను వహిస్తూ చెల్లెళ్ళ వివాహాలు చేసి, సోదరుల పెండ్లిండ్లను, కుమారుల, కుమార్తె వివాహాలన్నీ ఉద్యోగకాలంలోనే పూర్తి చేసి కుటుంబ బాధ్యతలను సంతృప్తిగా నెరవేర్చిన కష్టజీవి. స్వార్థమెరుగని మనిషి. వృత్తికి అంకితమైన ఉన్నత వ్యక్తిత్వం శాస్త్రిగారిది.

ఇదంతా ఆయన వృత్తిపరమైన విషయం. శాస్త్రిగారికి భారతీయ ఆధ్యాత్మికత మీద అమిత విశ్వాసం. వేదం నేర్వాలనే తలంపు గాఢంగా వుండేది, ఖర్గపూర్ లో ఉద్యోగం చేస్తుండగానే, అక్కడే వున్న వేద విద్యాంసులు శ్రీ బాబులు గురువుగారి వద్ద శిష్యులుగా చేరి వేదాభ్యాసం చేశారు. పల్లెపాలెంలోని ప్రముఖ వేద విద్యాంసులు శ్రీకృష్ణావధానులు గారి శిష్యులై వేదాధ్యయనాన్ని సాంగోపాంగంగా నేర్చారు. సార్వంలోనూ దిట్ట అనిపించారు. ఖాళీ సమయంలో వేదపనసలు వల్లె వేస్తూండే వారు. అధ్యయనంలోనే కాదు, అధ్యాపనంలోనూ ఘటికులే. ఖర్గపూర్ లోని రైల్వే ఉద్యోగి సుబ్బిబాబు మొదలైన ఆసక్తి గల వారికి ఇంటివద్దనే సంతలు చెప్పి కృష్ణయజుర్వేదం నేర్చారు. దేవాలయ సందర్శనం, తీర్థయాత్రలు ఈయనకు చాలా యిష్టం. నిత్యం ఉషోదయాన సంధ్యావందనం చేసేవారు. రామకోటి వ్రాసేవారు. ఈ రెండింటిని ఏనాడు విడిచిపెట్టలేదు. పొట్టిగా, కుదిమట్టంగా, విభూది, కుంకుమతో బ్రహ్మతేజస్సు వుట్టిపడేలా వుండేవారు. దబ్బు పండు ఛాయ. క్రమశిక్షణ, శుభ్రతలను నిర్దుష్టంగా పాటించేవారు.

శాస్త్రి గారు నిరంతర విద్యార్థి. పుస్తక పఠనంపై ప్రీతి. తెలుగు, ఇంగ్లీష్ సాహిత్యాన్ని అవలోదనం చేశారు. మార్కెట్లోకి కొత్త పుస్తకం వస్తే, వెంటనే కొని చదివేవారు. **"Books are man's best friends"** అంటుండే వారు. మంచి లైబ్రరీని ఏర్పాటు చేసుకున్నారు. పదిలంగా పుస్తకాలను భద్రం చేసేవారు. వీటికితోడు ఆధునిక సాంకేతిక, శాస్త్ర విజ్ఞానంతో వస్తున్న కంప్యూటర్, కెమెరా, సెల్ ఫోనులు కొత్తబ్రాండలను కొని, గొప్ప వైపుణ్యంతో ఉపయోగించేవారు.

కంప్యూటర్ గేమ్స్ వారికి ఇష్టమైన ఆటలు. తీరికవున్నప్పుడు వాటి పైనే దృష్టి. మంచి చతురోక్తులతో మాట్లాడేవారు. ఎదుటి వారిని తన వాదనా సామర్థ్యంతో ఆకర్షించేవారు. వేదాంత శాస్త్రాన్ని అధ్యయనం చేశారు. ఉపనిషత్తుల సారం తెలుసుకున్నారు. భగవద్గీతను జీవితానికి అన్వయించుకున్నారు. **‘duty unto death’** అన్నది వారి ఆదర్శం. ఆ ఆదర్శంతోనే జీవించేవారు. వితరణశీలి. దానధర్మాలు బాగా చేశారు. పేద విద్యార్థులకు ఆర్థికసాయం చేశారు. మూడుసార్లు ఆమెరికా పర్యటించి వచ్చారు. ఇల్లు ఎప్పుడూ బంధుబలగంతో పెళ్ళిల్లులాగ వుంటుంది. అందరిపై అవ్యాజమైన ప్రేమ. ఆయనకు నలుగురు మరదళ్ళు, ఇద్దరు బావమరదులు.

ప్రతిభా నక్షత్రమాల

- శ్రీ గంధం వేంకాస్వామి శర్మ

‘ఆంధ్ర వేద శాస్త్ర విద్యాలంకారులు’ అనే శీర్షికతో శ్రీ గబ్బిట దుర్గా ప్రసాద్ గారు 27గురు వేదవేద్యులను ప్రజలకు పరిచయం చేస్తూ ముందుగా వేదాలను, పురాణాలను, ఉపపురాణాలను, ఇతిహాసాలను వివరంగా వ్రాసి ప్రజలకందించారు. వీరికృషి అమోఘం. కష్టతరమైనది, శ్లాఘనీయమైనది. వేద శాస్త్ర విద్యాలంకారులతో పాటు ఆనాటి రాజులు, పండిత పరిషత్తులు ఈ వేదవిదులను ఆదరించిన తీరు సవివరంగా తెలియజేయటంతో వీరందరూ పరిచయం చేయబడ్డారు. మైసూరు మహారాజవారు బులుసు పాపయ్యశాస్త్రిగారిని గౌరవించిన తీరు, విజయనగరం మహారాజవారు వేసిన ప్రశ్నకు పాపయ్యశాస్త్రి గారు ఒకే ఒక్క వాక్యంలో సమాధానం చెప్పటం, కాశీపండితులకు వచ్చిన సందేహాలను పాపయ్యశాస్త్రి గారే తీర్చేవారు అని అంటే వారు ఎంతటి మహోన్నతులో అర్థం అవుతుంది. అలాగే ప్రతి వేదశాస్త్ర విద్యాలంకారుని గురించి విస్తృతమైన పరిశోధన చేసి వ్రాసి మనకందించి దుర్గాప్రసాద్ గారు తాము ధన్యులై మరెందరినో ధన్యులను చేసారు.

ప్రతివాది భయంకర రాఘవాచార్యులవారు అమరావతి ప్రభువు గారి ఆస్థానంలో చేసిన సహస్రప్రసాదానం, వారు చెబుతున్న ప్రతి ఆశువుని రాజావారు గంటం చేతపట్టుకొని అలవోకగా వ్రాస్తూ “ఆచార్యుల వారు! పద్యం తప్పింది” అంటే, ఆచార్యుల వారు “నా కంఠం ఎప్పుడూ తప్పదండీ, తమ గంటం తప్పిందేమో ఒకసారి చూసుకోండి” అని ధైర్యంగా చెప్పటం, రాజావారు తమ వ్రాసిందే తప్పని గ్రహించటం, ఒప్పుకొనటం, తప్పుసైరించి సత్కారం స్వీకరించమనటం, దానికి ఆచార్యులవారు “మాకు ధనం ముఖ్యం కాదు, ప్రతిష్ఠ ముఖ్యం” అని నిష్ఠుర్లగా చెప్పి సత్కారసన్మానాలను తిరస్కరించి, దిగ్విజయంగా సహస్రప్రసాదానం పూర్తి చేసి వెళ్ళటం - వారిని ప్రతివాది భయంకర రాఘవాచార్యులుగా అంతా గౌరవిస్తూ పండితులు భయభక్తులతో ప్రవర్తించేవారట. ఈ అంశాన్ని ప్రస్తావించటం ఒక చక్కటి కథగా చెప్పినట్టుంది.

అలాగే ప్రతి వేదశాస్త్ర విద్యాలంకారిని గురించి ఎన్నెన్నో విశేషాలను వివరించిన గబ్బిట వారు మహామహిమాన్వితులు. ఈ అమోఘమైన రచనను ప్రతివారు శ్రద్ధగా చదివి ఆనందిస్తారని నేనే ఆశిస్తున్నాను. ఈ నాలుగు మాటలు గోరంతవే అయినా హృదయపూర్వకంగా వ్రాసినవేనని మనవి చేస్తూ, దుర్గాప్రసాద్ గారిని “శ్రీరస్తు, శుభమస్తు, దీర్ఘాయురస్తు, ఆరోగ్యమస్తు, ఐశ్వర్యమస్తు” అని ఆకాంక్షిస్తూ ఈ ఆంధ్ర ప్రతిభానక్షత్రాలను మాలగా అందించినందుకు మనసారా అభినందిస్తూ, ఆశీర్వదిస్తూ - సెలవు.

“ఆంధ్ర వేద శాస్త్ర విద్యాలంకారులు” గ్రంథాన్ని అంకితం చేస్తున్నాను.

“ఆంధ్ర వేద శాస్త్ర విద్యాలంకారులు” అన్న ఈ గ్రంథాన్ని ఆములాగ్రం చదివి, నాపై అభిమానంతో ఆప్యాయంగా “ప్రతిభా నక్షత్రమాల” శీర్షికతో కమనీయమైన సమీక్ష రాసిన బ్రహ్మశ్రీ గంధం వేంకాస్వామి శర్మ గారికి కృతజ్ఞతాంజలి.

ఈ పుస్తకం చక్కగ డి.టి.పి. చేసిన వి.జి. షాప్ అధినేత, సరసభారతి ఉపాధ్యక్షులు శ్రీ గుంటక వేణుగోపాల రెడ్డికి, సహకరించిన మనోజ్ కుమార్, అంజనేయులు, జ్యోతిలకు కృతజ్ఞతలు. అందంగా ముద్రించిన శ్రీరామా గ్రాఫిక్స్ వారికి కృతజ్ఞతలు .

ఈ గ్రంథాన్ని ముద్రించటానికి అన్ని విధాల సహకరించిన మా అల్లుడు కోమలి సాంబావధానికి, వారి తండ్రిగారు స్వర్ణీయ కోమలి సూర్యనారాయణ శాస్త్రి గారికి అంకితం ఇవ్వటానికి అంగీకరించిన వారి కుటుంబ సభ్యులకు కృతజ్ఞతలు.

ఈ పుస్తక రచనలో నాకు సహకరించిన నా కుటుంబ సభ్యులందరకు అభినందనలు.

సరస్వతీ ప్రార్థన

1) ఓంనమస్తేస్తన: శశయో, యోమయో భూర్ - యేన, విశ్వ పుష్యసివార్యాణి యోరత్నధా వసువిద్ య: సుదత్ర: - సరస్వతిం తం ఇహ ధాతవేక:

(ఋగ్వేదం)

ఓ సరస్వతీ! అంతలేని నీ స్తన యుగ్మం విశ్వానికి శ్రేయోదాయకం - వానిచే ఆర్యుల నందర్నీ పోషిస్తున్నావు. రత్నాలు కల్గి, సంపదలను పొంది, వరాల్నిస్తున్నావు. మా పోషణ కోసం వానిని మా ముందుంచుతున్నావు.

2) తస్యాస్తే రత్న భాజ ఈ ముహే, వయం, స్యామ మాతుర్ నసూనవ: (ఋగ్వేదం)

ఓ రత్నభాగా! మేము నీ వారము కాగోరుతున్నాము తల్లీ! మేము నీకు బిడ్డలం.

3) సంస్కృతి అంటే వేషభాషలు, లౌకిక వ్యవహార దక్షత, ధార్మిక జీవన పద్ధతి కాక, వీనికి మించిన ఒక మానసిక సంస్థితి. సంస్కృతి వ్యక్తి జనితమై నాగరకత రూపంలో సంఘంలో వ్యాపిస్తుంది.

- స్వామి అనుభవానంద

అవసరమైంది వేదాంతం. ఉపనిషత్తులు వేదాంత భావాలను ఉద్దీప్తం చేస్తాయి. భగవంతుని సమీపానికి చేరుస్తాయి కనుక ఉపనిషత్తులన్నారు. వేదసారాన్ని సూక్ష్మం చేసినవి యివే. 108 ఉపనిషత్తులున్నా, అందులో కఠ, కేన, ప్రశ్న, బృహదారణ్యక, మాండూక్య, తైత్తిరీయ, ముండక, ఈశావాస్య, ఈశ ఉపనిషత్తులయిన 10 చాలా ప్రసిద్ధమైనాయి. వీటిని అన్ని వర్ణాల వారూ దర్శించారు, చెప్పారు, అనుసరించారు. సకల చరాచర సృష్టికి కారణ భూతుడైన పరమేశ్వర సాక్షాత్కారాని కివి తోడ్పడతాయి.

పురాణాలను 18ని వ్యాసుడు వేదరహస్యాలను కథలుగా, విజ్ఞాన వీచికలుగా వ్రాశాడు. రామాయణ, భారతాలు మానవ జాతి చరిత్ర తెల్పే ఇతిహాసాలు. మహర్షులందించిన మహనీయమైన విజ్ఞాన సంపద యిదంతా. దీన్ని చదవాలి, తెలుసుకోవాలి, భవిష్యత్తరాలకు అందించాలి.

ఇవిగాక షట్చాస్త్రాలున్నాయి. జ్యోతిష, తర్క, ధర్మ, వ్యాకరణ, మీమాంస, వైద్య శాస్త్రాలు. వైద్య, జ్యోతిషాలకు బదులు అలంకారనీతి శాస్త్రాలు చెప్పారు. ఇవి కాక షడ్ధర్మనాలున్నాయి. అవి - పూర్వ మీమాంస, ఉత్తర మీమాంస, న్యాయం, వైశేషికం, సాంఖ్యం, యోగం. ఇవి ఆయా మహర్షుల పేర పిలువబడినాయి. ఇదంతా మన జాతికి పరంపరాగతంగా అందిన అదృష్టం. ఇవేవీ మధ్యలో ఆగిపోకుండా మన ఋషులనుంచి నేటి వరకు పరంపరగా గురుశుశ్రూషగా, గురుకులాల్లో చదువుకొని, చెప్పి మనవాళ్ళంతా భవిష్యత్తరాలకు అందజేశారు. అధ్యయనం చేయటమేకాదు, అధ్యాపనమూ చేసి కాపాడిన సొత్తు. వాఙ్ముఖంగా పూర్వకాలంలో పరంపరాగతం చేస్తే, అచ్చు వచ్చిన తర్వాత పుస్తకరూపేణ చదివి, చదివించి అందించారు. తాము నేర్చిన విద్యలను శిష్యుల ద్వారా వ్యాపింపజేశారు. ఆంగ్లవిద్య అందుబాటులోకి వచ్చినా, ఆ పరంపరను అవిచ్ఛిన్నంగా కొనసాగించారు. ఎన్నో శాస్త్రాలలో తలబంటి కృషిచేసి, విజ్ఞాన వ్యాప్తి చేశారు. తమ ప్రతిభాపాటవాలతో రాజాస్థానాలలో రాజుల మన్ననలు పొందారు. పరీక్షలలో నెగ్గి సెహబాస్ అనిపించుకొన్నారు. ఊరూరా శిష్యగణంతో తిరిగి ధర్మవ్యాప్తి చేశారు. మహాపండితులున్న కాశీ, నవద్వీపంలో పర్యటించి, వారివద్దనూ విద్యనేర్చి, విద్యాధికులైనారు. భారతదేశంలో యిదంతా ఒక నిరంతర ప్రక్రియగా సాగింది.

మనవి మాటలు

- గజ్జిట దుర్గా ప్రసాద్

వేదభూమి, ఆర్షభూమి, కర్మభూమి, జ్ఞానభూమి అని మనదేశాన్ని పిలుస్తారు. వేదాలు అపౌరుషేయాలని మన నమ్మకం. వేదంలోనే అన్నీ వున్నాయని, వేదంలో లేనిది మరెక్కడా లేదని మన విశ్వాసం. 'విద్' అనే మూలం నుంచి వచ్చిన మాట వేదం. అంటే తెలుసుకోతగినది. వేదం చదివినా, విన్నా పుణ్యఫలం. అర్థం తెలిస్తే విజ్ఞాన ఫలం. సంస్కృతీ విలసనం వేదం వల్ల లభిస్తుంది. సంస్కృతి వ్యక్తిత్వాన్ని శుద్ధ పరుస్తుంది. పరిపూర్ణత నిస్తుంది. సంఘాని కంతటికి అభివృద్ధి చేరాలి. సంస్కృతి భౌతికమైనది మాత్రమే కాదు, ఒక మానసిక స్థితి. సంస్కృతి వ్యక్తిగతంగా వుండి. నాగరికత రూపంలో సంఘంలోకి వ్యాపిస్తుంది. వ్యక్తి చైతన్యాన్ని, మిగతా చైతన్యంతో యేకీభవింపజేసేది ఉత్తమ సంస్కృతి. అందుకే 'క్రిస్టియన్ విశ్వం ఆర్యం' విశ్వాన్ని ఆర్యమయం చేయటం భారతీయ ధర్మం. 'భూతం భవద్భవిష్యచ్చ సర్వం వేదాత్ప్రసిద్ధ్యతి'

- త్రికాలాలలో జరిగే ప్రతివిషయం వేదాన్ని అనుసరించే జరుగుతుంది. ఉత్కృష్టభావ సంపన్నమైనది వేదం. కలసి నడవమని, స్నేహితులుగా మెలగమని, మనం తరించి యితరులను తరింపజేయాలని వేదం చెబుతుంది. మనస్సుల్ని యేకం చేసుకోవాలి. విభేదాలు వీడండి, ఏకంకండి అని మళ్ళీ మళ్ళీ చెప్తుంది. "సంగచ్ఛద్వం సంవదద్వం, సంవోమనాంసిజానతాం - సంజానీద్వం, సంపృచ్ఛద్వం" ఇదే వేద మతం. 'The vedic seers emphasized the social unity as a necessity' అన్నారు విజ్ఞానలంకా. అందరి సుఖాలకు మనసుల్ని ఏకం చేయమని వేదం ఘోషిస్తోంది. అధర్మాన్ని పారద్రోలి, సర్వుల్ని ఉత్తమ సంస్కారుల్ని చేయమనే వేద భావన. అందరం పరస్పర మిత్రత్వంలో మెలగాలని సూచన. ఇదే సోషల్ అద్వైతం. సైన్సులోని తాజా విజ్ఞానం వేదంలోనే వుందంటాడు ఆర్స్టోట్ల పండితుడు. జీవ పరిణామం మొదటి నుంచి చివరి వరకు వేదంలో వుంది. వేద విజ్ఞానాన్ని నాలుగు భాగాలుగా విభజించి, నాలుగు పేర్లు పెట్టాడు వ్యాసుడు. అందుకే ఆయన వేదవ్యాసుడయాడు. పరమేశ్వర స్తుతి చేసేది ఋగ్వేదం, యజ్ఞయాగాది కర్మలను చెప్పేది యజుర్వేదం, సంగీతాన్ని గురించి తెల్పేది సామవేదం, ఆరోగ్యం, వ్యాధులు, నివారణ, రక్షణ గురించి తెల్పేది అధర్వణ వేదం.

వేదముల చివరిది వేదాంతం. ఇది 'Highest pinnacle of life ever reached by the human intellect' గా ప్రసిద్ధి చెందింది. వాద ప్రధానమైనది, వైజ్ఞానిక జీవనానికి

వేద వేదాంగాలు - శాస్త్రాలు

‘విద్’ అనే ధాతువు నుంచి వచ్చింది వేదం. విద్ అంటే తెలుసుకోవాల్సింది. “వేదయ తీతి వేదః” అని నిర్వచనం. తెలియజేసేది. “విదంతీ యతో ధర్మాదితి వేదః” దీని వల్ల ధర్మం, అధర్మం తెలుస్తాయి. “శ్రూయత ఇతి శ్రుతిః” వినబడింది కనుక శ్రుతి. శబ్దరూపంలో చెవికి వినబడింది. పరమేశ్వరుని చేత వినబడింది. మొదట పరమేశ్వరుడు బ్రహ్మకుపదేశించాడు. ఆయన ఋషులకు చెప్పాడు. ఋషులు శిష్యులకు అందించారు. ఇలా పరంపరంగా సాగింది. సోమకాసురుడు వేదాలను దొంగిలించి సముద్రంలో దాగాడు. భగవంతుడు మత్స్యావతారం దాల్చి, వాడిని సంహరించి, వేదోద్ధరణ చేసి బ్రహ్మకు అందించాడు. ఇప్పటి దాకా ఉపదేశాలుగానే వున్నాయి. గ్రంథస్థం కాలేదు. అందుకే శ్రుతులయ్యాయి.

“ఆమ్నాయః” అంటే వల్లించటం. “ ఆమ్నాయతీ పరంపరయేత్యామ్నాయః” అని. అంటే గురుశిష్యులు పరంపరగా అభ్యసించారు కనుక ‘ఆమ్నాయః’ అని పేరు వచ్చింది. భగవంతుని శ్వాస రూపమే వేదం. గరుత్మంతుని రూపం ధరించి వేదపురుషుడైన శ్రీమన్నారాయణునికి వాహనంగా వున్నాడు. వేదాలు ప్రపంచ జ్ఞానాన్ని, ఆముష్మిక విజ్ఞానాన్ని అందిస్తాయి. అనేక విషయాలపై శాస్త్రీయమైన జ్ఞానాన్ని అందజేస్తాయి.

“అనంతా వై వేదః” అన్నారు. వేద స్వరూపం విస్తారమైంది. అందుకని వేదవ్యాసుడు విభజన చేసి పేర్లు పెట్టాడు. ఋగ్వేదం, యజుర్వేదం, సామవేదం, అధర్వణ వేదం అని ముఖ్యంగా నాలుగు భాగాలు. అయితే కాల క్రమంలో అనేక మంది వేదంలో కొన్ని ఖండాలు వ్రాసినట్లు కనిపిస్తోంది. ఋగ్వేదంలో తృతీయ ఖండంలోని గీతాలు విశ్వామిత్రుడు వ్రాసినట్లు, సప్తమ ఖండాన్ని వసిష్ఠర్షి వ్రాసినట్లు, చతుర్థ ఖండాన్ని వామదేవ మహర్షి వ్రాసినట్లు కనిపిస్తాయి. అలాగే అగస్త్య, కశ్యప, ఆంగీరస, జమదగ్ని, పరాశర, గౌతమ, నారద, కణ్వ, మేఘాతిథి, శుశ్రేషాది మహర్షులు కొన్ని గీతాలు వ్రాశారు.

వేదాలు ముఖ్యంగా మూడు భాగాలు :- 1) కర్మకాండం - ఇహ, పరసుఖాలకు తగిన కర్మానుష్ఠాన పద్ధతుల్ని, అశ్వమేధ, వాజపేయాదియాగాలను చేసే విధానాలను, వాటి వల్ల లభించే ఫలితాలను వివరిస్తుంది. 2) ఉపాసనా కాండం - భక్తి, భగవంతుడు ఆపై విషయాలను, భక్తులకు కలిగే ఫలితాలను తెలియజేస్తుంది. 3) జ్ఞానకాండం - తత్వజ్ఞానంతో బ్రహ్మజ్ఞానాన్ని పొందే మార్గాలు తెలియజేస్తుంది. ఫలితాలు చెబుతుంది.

అన్నపూర్ణ అయిన ఆంధ్రదేశం వేదపండితులకు, వేదార్థ ప్రవీణులకు, శాస్త్ర విషయ పారంగతులకు ప్రసిద్ధి. గోదావరి, కృష్ణానీరాలే కాదు, తెలంగాణ, రాయలసీమల్లోను మహా మహాపాఠాధ్యాయులున్నారు. వీటినిన్నిటిని అందిస్తూ తమ జీవితాలను పరిపూర్ణం చేసుకొన్న వారెందరెందరో ! అందరూ మహానుభావులే. ఆ మహా పురుషులను మరచిపోయే స్థితిలో మనం వున్నాం. కారణం - మనకు వారిని గురించి, వారి వైదుష్యం గురించి, వారి శాస్త్ర ప్రామాణ్యం గురించి తెలియదు. ఇక మన తరవాతి తరాలకు ఏం తెలుస్తుంది? ఎప్పుడో తనికెళ్ళ భరణి ‘ఎందరో మహానుభావులు’ శీర్షికతో ‘హాసం’ పత్రికలో ఆంధ్ర దేశపు సంగీత సరస్వతులను అద్భుతంగా పరిచయం చేశారు తమ సొంత కలంతో, గొంతుకతో. అలా నాకు చేయాలనిపించింది. ఆ మహనీయుల జీవితాలను సాధ్యమైనంత క్లుప్తంగా, క్లుణ్ణంగా తెలపాలన్న తపన నన్ను ప్రేరేపించింది. అందుకే యీ ‘ఆంధ్ర వేదశాస్త్ర విద్యాలంకారులు’ ప్రారంభించాను. వారి దివ్యస్మృతిని ఒక్కసారి పాఠకుల ముందుంచటమే నా ఉద్దేశ్యం. ఇది నెరవేరితే నా జన్మ చరితార్థం. పరంపరాగతంగా ఆ విజ్ఞాన వాహినిని ప్రవహింపజేసి, యజ్ఞయాగాలతో పునీతులై, వేదవేదాంగ, శాస్త్రనిష్ఠాత్ములై, మాన్యులై, సమ్యాన్యులై, సంస్తూయమానులైన వారెందరో మహానుభావులు అందులో 27గురిని పరిచయం చేసి తరిస్తున్నాను. మీరూ తరించండి. ముందుగా వేద వేదాంగాలను, ఉపవేదాలను, ఉపనిషత్తులను, పురాణ, ఉపపురాణాలను, ఇతిహాసాలను గురించి క్లుప్తంగా తెలుసుకుందాం.

వున్నది. చివరి భాగంలో ఆదికాలం నాటి రాజుల చరిత్ర వుంది. 8వ మండలం 27వ అధ్యాయంలో రాజ పట్టాభిషేక వివరాలున్నాయి. 3 నుంచి 38 అధ్యాయాల్లో ఇంద్రాది దేవతల వర్ణన, 34 లో భయభక్తులు రావటానికి చేయాల్సిన పని, 4వ అధ్యాయంలో పురోహిత, ఆచార్య లక్షణాలు, వాళ్ళకివ్వాలిస మర్యాద వివరించబడింది. 10వ మండలం 6వ అధ్యాయంలో శత్రుజయ గీతాలు, 7లో సూర్య చంద్ర సంభాషణ, యముడు యమునను చెరిపే ప్రయత్నంలో చెప్పిన నీతి, 10లో అంబరీషుని కుమార్తె గురించి, సూర్యుని గురించి, 11వ అధ్యాయంలో సృష్టి విషయాలు చెప్పే గీతాలున్నాయి. ఋగ్వేదంలోని ఐతరేయ బ్రాహ్మణం, ఐతరేయారణ్యకం, ఐతరేయోపనిషత్తు, కౌషిక్యపనిషత్తు ప్రశంసనీయమైనవి.

యజుర్వేదం : 'యజ్' ధాతువు నుంచి పుట్టిందే యజుర్వేదం. యాగం, బలి, దానాల గురించి వివరిస్తుంది. ఈ పనులు చేసేటప్పుడు పురోహితులు, వారి సహకారులు చెప్పే పద్యాలున్నాయి. ఈ వేదాన్ని అనుష్ఠించేవారిని 'అధ్వర్యులు' అంటారు. దీనిలో ప్రధాన భాగంలో మంత్రాలు, సంహిత 40 అధ్యాయాల్లో స్తోత్రాలున్నాయి. 286 అనువాకాలు, 1987 ప్రకరణాలున్నాయి.

1,2 అధ్యాయాల్లో అమావాస్య, పౌర్ణమి రోజుల్లో చేయవలసిన యాగాలు, చివర పితృకర్మ విధులు, 3లో నిత్య కర్మ, 4 నుంచి 8 వరకు అగ్నిష్టోమాదులు, సోమపానం, 9,10లలో వాజపేయం, రాజసూయం, 19,20,22,23,24,25లో అశ్వమేధం 30,31లో పురుష మేధం, సౌత్రామణి, నారాయణబలి వగైరాలున్నాయి.

స్తోత్రభాగంలో పరమేశ్వరుణ్ణి ప్రజాపతి, పరమేష్ఠి నారాయణ, బృహస్పతి, ఇంద్ర, వరుణ, అశ్వనిగా పొగడటం వుంది. వసిష్ఠ, వామదేవ, విశ్వామిత్రాదులీ స్తోత్రాలకు కర్తలు. ప్రాణులను హింసించరాదని విధులు చెప్పారు. శతపథ బ్రాహ్మణంలో బలుల నిషేధం వుంది. యజుర్వేదం - వాజసనేయుల కాలంలో కృష్ణ యజుర్వేదమని, శుక్ల యజుర్వేదమని రెండుగా యేర్పడింది. శుక్ల యజుర్వేదాన్ని వాజసనేయ సంహిత అని, తైత్తిరీయ సంహిత అని అంటారు. శుక్లానికి ఉదాత్త, అనుదాత్త స్వరాలున్నాయి. కృష్ణ యజుస్సుకు ఉదాత్త, అనుదాత్తాలతో పాటు స్వరిత, ప్రచయం అను రెండు స్వరాలు చేరి మొత్తం 4 స్వరాలున్నాయి. శుక్లంలో ఈశావాస్య ఉపనిషత్తు అన్ని ఉపనిషత్తుల్లో ముఖ్యమైంది.

వేదాలు మూడు రకాలు :- 1) బ్రాహ్మణములు - బ్రహ్మజ్ఞానులు అనుష్ఠించే విధులు చెప్పేది. 2) మంత్రములు - భగవంతుణ్ణి, దేవతల్ని స్తుతించే స్తోత్రాలు. 3) ఆరణ్యకములు - ఆరణ్యాలలో ఋషులు భగవంతుని స్తుతించిన భాగాలు - బ్రాహ్మణకాలకు టీక వంటివి.

ఋగ్వేదంలోని బ్రాహ్మణాలు హోత యొక్క యజుర్వేదంలోని బ్రాహ్మణాలు ఆధ్వర్యుల యొక్క సామవేద బ్రాహ్మణాలు ఉద్ధతల యొక్క విధులను చెప్తాయి. ఐతరేయ, కౌషిత్కీ, తైత్తిరీయ, శతపథ, తాండ్య, గోపథ బ్రాహ్మణాలున్నాయి. ఇవన్నీ ఆర్యవచనాలు. ఈ బ్రాహ్మణాలు, ఆరణ్యకాలు ఉపనిషత్తుల్లో చేరిపోయాయి. 'ప్రణవవేదం' అన్న ఐదోవేదం పంజాబుకే పరిమితం. రావణాసురుడు వేదం చిక్కులు తీసి పదం, క్రమం, జట, ఘనం అనే వరుసలు కల్పించాడట.

ఋగ్వేదం:

పరమాత్మను స్తుతించే మంత్రమే 'ఋక్'. చాలా పురాతనమైంది. మూడు వేల యేళ్ళకు పూర్వమే వుంది. దీనిలో 10 మండలాలున్నాయి. 10622 పద్యాలు, 1,53,326 వాక్యాలు, 4,32,000 పదాలు కలిగి వుంది. మొదట 7 మండలాల్లో పరబ్రహ్మాన్ని అగ్ని అనే పేరుతో, 7వ మండలంలో ఇంద్రుడని స్తుతించారు. మిగిలినవి విశ్వదేవతలను స్తుతించేవి. 8,9 మండలాల్లో పరబ్రహ్మను స్తుతించే గీతాలున్నాయి. 8వ మండలంలో 92 గీతాలు, 9లో 114 గీతాలున్నాయి. సోమలత గురించి కొన్ని వున్నాయి. ఈ 10 మండలాలలో నూటికిపైగా అనువాకాలున్నాయి.

వీటిని రచించిన ఋషుల పేర్లు, ఏ దేవతను గురించి చెప్పినదో, ఏవిషయంపై చెప్పినదో వివరాలున్నాయి. 1వ మండలంలో 10 వ అధ్యాయంలో కుత్సుడు, ధృతుడు గురించి వున్నాయి. కొంతమంది మునులు ఎడారిలో పోతుంటే, అందులో ఒకరు నీళ్ళకోసం బావిలో దిగితే, యింకొకరు బండి చక్రంతో నూతిని కప్పేస్తే, లోపలి ముని బాధతో, ఆర్తిగా ప్రార్థించిన గీతాలు-23వ అధ్యాయంలో ఇంద్ర అగస్త్య సంభాషణం, 24 లో అగస్త్య స్తుతి గీతాలు, విషానికి భయపడి చేసిన ప్రార్థన గీతాలు వున్నాయి. 7వ మండలంలో 3వ అధ్యాయంలో 8వ ప్రకరణలో వసిష్ఠుడు విషప్రమాదం పోవటానికి చేసిన ప్రార్థన వుంది. 3వ మండలం 5వ అధ్యాయంలో " ఓంకారం గాయత్రి" గా చేసిన స్తుతివుంది. 6వ మండలం 3వ గీతంలో పరమేశ్వరుణ్ణి సూర్యునిగా స్తుతించటం, వర్షం కోసం వసిష్ఠుడు చేసిన ప్రార్థనవున్నాయి. 7వ మండలం 3వ అధ్యాయంలో గృహనిర్మాణం చేసేటప్పుడు చేసే ప్రార్థనలున్నాయి. 4వ అధ్యాయంలో రుద్రస్తుతి

4) నిరుక్తం : యాస్కుడు వ్రాశాడు. వేదమంత్ర ప్రయోజనం చెప్పారు. అర్థాలు వివరించారు. 1. వేదశబ్ద వివరణ నిఘంటువు 2. శాకపూర్ణ నిరుక్తాలు వున్నాయి. దీనిలో పదకాండ, అర్థకాండ అని రెండు భాగాలు.

5) జ్యోతిషం : ఆదిత్యుడు మొదలైన వారు రాశారు. వైదిక కర్మలు ప్రారంభించటానికి కాలజ్ఞానం, ఫలితం, భవిష్యత్ సూచనలు వున్నాయి. దీన్ని వివరించే సూర్య సిద్ధాంత, దృక్పథాంతాలున్నాయి.

6) కల్పము : అశ్వలాయన, కాత్యాయన, ఆపస్తంభ, బోధాయన, వైఖానస, ద్రాహ్యాయన, భారద్వాజ, సత్యషాఢ, హిరణ్యకేశి మొదలైన వారు దీని సూత్రకర్తలు. వేదంలోని యజ్ఞ కర్మలను అనుష్ఠించే పద్ధతులు చెప్పారు.

ఉపవేదాలు : నాలుగు వేదాలకు అనుబంధంగా నాలుగు ఉపవేదాలున్నాయి. వేదాలనుండి వచ్చినవే యివి.

1) ఆయుర్వేదం 2) ధనుర్వేదం 3) గాంధర్వవేదం 4) అర్థవేదం.

1) ఆయుర్వేదం : బ్రహ్మ, అశ్వినీదేవతలు, ధన్వంతరి మొ|| రచించారు. రోగనివారణ మార్గాలు చెపుతుంది. రోగం కుదరకపోతే వైరాగ్యం కల్గి, దానిలో భక్తి, జ్ఞానం అలవడి, చివరకు మోక్ష మార్గం దొరుకుతుంది. అందుకే ఆయుర్వేదం జ్ఞానమార్గం.

2) ధనుర్వేదం : బ్రహ్మవల్ల ఉపదేశం పొంది, విశ్వామిత్రుడు రాశాడు. ఇందులో ముక్త, అముక్త, ముక్తాముక్త, యంత్రముక్త అనే 4 శాస్త్రవిద్యలున్నాయి. చక్రం వగైరా ఆయుధాలు ముక్తాలు, ఖడ్గం వగైరా అముక్తాలు, బాణం వంటివి ముక్తాముక్తాలు, శతఘ్ని యంత్రముక్తం. అస్త్ర, శస్త్ర ప్రయోగ మంత్రాలు, శత్రు నాశనం, శిష్టరక్షణ, దుష్ట శిక్షణ వున్నాయి. ప్రజాక్షేమం లక్ష్యం. దాని ద్వారా మోక్షం. కనుక ఇది మోక్ష మార్గాన్ని సూచించేదిగా పేరు తెచ్చుకొంది.

3) గాంధర్వవేదం : భరతముని రచించాడు. స్వర, తాళ, మూర్చనలు, నృత్య, వాద్యాదుల విషయాలున్నాయి. సమ్యగీతం=సంగీతం. సంగీతంలో దేవతాస్తుతి ఆనందాన్నిస్తుంది. పరలోక సాధన నిచ్చేదిగా భావిస్తారు.

4) అర్థవేదం : చాలామంది రాశారు. 'స్థాపత్యం' అని మరోపేరు. శిల్ప, పాక, నీతి, అశ్వ శాస్త్రాలు దీని అంతర్భాగాలు. ధనం సంపాదించే విధానాలు, మంచి పనులు చేయడం మొదలైన ఆముష్మిక ఫలాలను యిస్తుంది. కనుక ఆముష్మిక ఫలమార్గంగా భావిస్తారు.

సామవేదం : గానం చేయబడే గీతాలున్నది. ఇందులో వెయ్యి సంహితా భేదాలున్నాయి. 1549 పద్యాలున్నాయి. అందులో 78 ఋగ్వేదం లోనివే. దీని శాఖలు వ్యాసమహర్షి వల్ల, జైమిని ఆయన కుమారులైన సుమంతాదుల వల్ల వ్యాప్తిచెందింది.

పరమేశ్వరుణ్ణి ఇంద్ర, అగ్ని పేర్లతో స్తుతించారు. పాపహరణ గీతాలు, వాటిని చదివితే వచ్చే ఫలితాలు వున్నాయి. దీనిని అధ్యయనం చేసే వారిలో 1) ఉదీచ్యసామగులు 2) ప్రాచ్యసామగులు అని రెండు రకాలవారున్నారు. సామవేదాధ్యయనంలకు "ఉదాత్తులు" అని పేరు. దీనిలో ఛాందోగ్యోపనిషత్తు, కేనోపనిషత్తు ముఖ్యమైనవి. భక్తిని బాగా బోధించేదే సామవేదం.

అధర్వణ వేదం : దీనిలో శాంతిక, పౌష్టిక, చరక మొదలైన మంత్ర తంత్రాలున్నాయి. వ్యాసర్షి శిష్యుడు సుమంతుడు తన కుమారుడు కబంధునికి ఉపదేశించాడు. దీన్ని రెండు భాగాలు చేసి ఆయన 'దేవదర్శి' మొదలైనవారికి చెప్పాడు. ఇందులో 28 కాండాలు, 1015 వాక్యాలు, 200పైగా అనువాకాలు, 760 పైగా సూక్తాలు, 40 ప్రపాఠకాలున్నాయి. శత్రునాశనం యిందులో చెప్పారు. నక్షత్ర, మాస ప్రస్తావన వుంది. రెండోభాగంలో ప్రపంచోత్పత్తికి కారణమైన బ్రహ్మాన్ని వివరించారు. దీనిలోని ముండక, కేనోపనిషత్తులు ప్రధానమైనవి.

వేదాంగాలు : వేద, వేదాంతా (ఉపనిషత్తులు) లకు అంగములైన షట్సాస్త్రాలను (6) వేదాంగాలంటారు "శిక్షా, వ్యాకరణం, ఛందో, నిరుక్తం జ్యోతిషం తథా కల్పశ్చేతి షడంగాని వేదస్యాహర్మనీషిణం" అని చెప్పారు.

1) **శిక్ష** : పాణిని రాశాడు. వేద శబ్దంలోని స్థాన జ్ఞానాన్ని, ఉదాత్త అనుదాత్త స్వరిత స్వరజ్ఞానాన్ని చెప్పారు. ఉదాత్త అంటే ఉచ్చము - ఒత్తి పలికేది. అనుదాత్త - నీచం - తక్కువ స్వరంతో పలికేది. స్వంత - సమానంగా పలికేది. వ్యాస శిక్ష, భారద్వాజ శిక్ష నారద శిక్షలు యిందులో ముఖ్యమైన గ్రంథాలు.

2) **వ్యాకరణము** : పాణిని రాశాడు. కాత్యాయన, పతంజలి మహర్షులు వ్యాఖ్యానించారు. వేద శబ్దం యొక్క ప్రకృతి, ప్రత్యయ జ్ఞానం వివరించారు. దీనికి వ్యతిరేకంగా వుంటే వేదాంగంగా పరిగణించరు. పురాణాలకు అవి ఉపయోగిస్తాయి.

3) **ఛందము** : పింగల మహర్షి రాశాడు. గాయత్రి మొదలైన ఛందో జ్ఞానం వివరించాడు.

1. బ్రహ్మ పురాణం - బ్రహ్మ మరీచికి బోధించాడు - 10 శ్లోకాలున్న గ్రంథం.
2. పద్మ పురాణం - బ్రహ్మ మహర్షులకు చెప్పాడు - 55 వేల శ్లోకాలున్నాయి.
3. విష్ణు పురాణం - పరాశర మహర్షి రాశాడు - 8 వేల శ్లోకాలున్నాయి.
4. శివ పురాణం - వాయుదేవుడు రాశాడు - 24 వేలు, వాయు పురాణం అని అంటారు.
5. భాగవతం - శుకుడు పరీక్షిత్తుకు చెప్పాడు - 18 వేల శ్లోకాలు.
6. నారదీయ పురాణం - నారద మహర్షి రాశాడు - 25 వేలు.
7. మార్కండేయ పురాణం - మార్కండేయ మహర్షి చెప్పాడు. 32 వేల శ్లోకాలు, ఇందులో పక్షులు జైమిని మహర్షికి ధర్మాలు చెప్పిన శ్లోకాలు గొప్పవి.
8. భవిష్యోత్తర పురాణం - శతానీకుడు సుమంతుడికి చెప్పాడు. 31 వేలు.
9. ఆగ్నేయ పురాణం - భృగుమహర్షి రచన - 8 వేలు యాగ విధాలున్నాయి.
10. బ్రహ్మవైవర్త పురాణం - వసిష్ఠర్షి అంబరీషునికి చెప్పాడు. 12 వేల శ్లోకాలు.
11. లింగ పురాణం - నందీశ్వరుడు చెప్పాడు. 11వేలు.
12. వరాహ పురాణం - వరాహమూర్తి భూదేవికి ఉపదేశించాడు. 24 వేలు.
13. స్కాంద పురాణం - కుమారస్వామి రచన - లక్ష శ్లోకాలు.
14. వామన పురాణం - బ్రహ్మ ప్రణీతం - 14 వేలు
15. మత్స్య పురాణం - శ్రీ మహావిష్ణువు మత్స్యావతారంలో మనువుకు చెప్పింది - 14 వేలు.
16. కూర్మ పురాణం - శ్రీ మహావిష్ణువు కూర్మరూపంలో రచించింది. 6 వేలు.
17. గరుడ పురాణం - శ్రీ మహావిష్ణువు గరుత్మంతునికి ఉపదేశించింది. 16 వేలు.
18. బ్రహ్మాండ పురాణం - బ్రహ్మప్రణీతం - 12 వేల 200ల శ్లోకాలు.

ఉపనిషత్తులు

నాలుగు వేదాల్లోని సారాంశాలను వెలువరించేవి ఉపనిషత్తులు. ఉప+ని+సత్ అని పదవిభాగం. అంటే గురువు సమక్షంలో వుండి అధ్యాత్మ విద్యను, ని అంటే చక్కగా పొందబడింది అని అర్థం. ఉపనిషత్ - అస్యాంశ్రేయః ఉపనిషేదతి అని విగ్రహవాక్యం. మేలు, హితం కలిగించేది. ఉపనిషత్తులను వేదాంతం అని, వేద శిరస్సులని, రహస్యాలని పిలుస్తారు. వేదాంతం అంటే వేదం యొక్క పర్యవసానం చేప్పేది. వేద శిరస్సంటే వేదానికి శిరోభూతమైంది. రహస్యం అంటే గురువు ద్వారా పరమాత్మ జ్ఞానం పొందదగింది. అంతరంగం అంటే లోపలి రహస్యం తెల్పేది. ప్రార్థనం - స్తోత్రం చేసేది, సమీపసాధనం అంటే దగ్గరగా వుండి పరమాత్మ జ్ఞానం సాధించేది.

నాలుగు వేదాలకు 1180 ఉపనిషత్తులున్నాయి. ఋగ్వేదానికి 21, యజుస్సుకు 109, సామానికి 1000, అధర్వణానికి 50 మొత్తం 1180 శాఖలు లేక ఉపనిషత్తులు.

ఉపనిషత్తులు మూడు భాగాలు - 1) కర్మకాండం - కర్మలను బోధించేవి 840. 2) ఉపాసనాకాండం - ధ్యేయ బ్రహ్మను బోధించేవి 232. 3) జ్ఞానకాండం - జ్ఞేయబ్రహ్మను బోధించేవి 108.

శ్రీరాముడు ఆంజనేయుడికి మోక్ష సిద్ధికి చెప్పినవి 10 ఉపనిషత్తులు. ఇవే దశోపనిషత్తులు. అవి 1) ఈశా 2) కేన 3) కఠ 4) ప్రశ్న 5) ముండక 6) మాండూక్య 7) తైత్తిరీయ 8) ఐతరేయ 9) ఛాందోగ్య 10) బృహదారణ్యకోపనిషత్తులు. ఈ పదింటిని త్రిమతాచార్యులు అంటే ద్వైత, అద్వైత, విశిష్టాద్వైత మత ప్రవక్తలైన శంకర, మధ్వ, రామానుజాచార్యులు అంగీకరించారు.

పురాణాలు

“ బ్రాహ్మం, పాద్యం, వైష్ణవంచ, శైవం, లైంగంచ గారుడం నారదీయం, భాగవతం, ఆగ్నేయం, స్కాంధ సంజ్ఞికం భవిష్యం, బ్రహ్మ వైవర్తం, మార్కండేయంచ, వామనం వారాహం, మాత్స్య, కౌర్మాణి, బ్రహ్మాండాఖ్య మితిత్రిషట్”.

అలంకార క్రమం

సర్వశ్రీ

1. బులుసు పాపయ్యశాస్త్రి
2. బంకుపల్లి మల్లయ్య
3. శౌంఠి భద్రాద్రిరామశాస్త్రి
4. ప్రతివాది భయంకర రాఘవాచార్యులు
5. దండిభట్టు విశ్వనాథశాస్త్రి
6. తిరుమల బుక్కపట్నం శ్రీనివాసాచార్యులు
7. గుమ్మలూరి సంగమేశ్వరశాస్త్రి
8. వెల్లాల సదాశివశాస్త్రి
9. నడిమింటి సర్వమంగళేశ్వరశాస్త్రి
10. చదలువాడ సుందరరామశాస్త్రి
11. తాతా సుబ్బరాయశాస్త్రి
12. అక్షింతల సుబ్బాశాస్త్రి
13. నోరి సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి
14. గాజులపల్లి హనుమచ్ఛాస్త్రి
15. జనమంచి శేషాద్రిశర్మ
16. వారణాసి ధర్మసూరి
17. ములుగు పాపయారాధ్యులు
18. బొమ్మకంటి షట్కం
19. భోగనాథుడు
20. పురాణపండ మల్లయ్యశాస్త్రి
21. పుట్టపర్తి నారాయణాచార్యులు
22. లక్ష్మోజు సంజీవరాయశర్మ
23. అవ్వారి సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి
24. మంత్రిప్రగడ భుజంగరావు
25. సన్నిధానం సూర్యనారాయణశాస్త్రి
26. పుల్య దక్షిణామూర్తిశాస్త్రి
27. శ్రీపాద రామశాస్త్రి

ఇందులో విష్ణు, భాగవత, నారదీయ, గరుడ, పద్మ, వరాహ పురాణాలు అనే 6 సాత్విక పురాణాలు. శ్రీ విష్ణువుని గురించి వివరించేవి.

బ్రహ్మ, బ్రహ్మాండ, బ్రహ్మవైవర్త, మార్కండేయ, భవిష్య, వామన పురాణాలు 6 రాజస పురాణాలు. బ్రహ్మదేవ ప్రతిపాద్యులు.

శైవ, లింగ, స్కాంద, ఆగ్నేయ, మత్స్య, కూర్మ అనే 6 పురాణాలు తామస పురాణాలు. శివుని గూర్చి ప్రతిపాదించేవి.

ఉపపురాణాలు

18 పురాణాలకు 18 ఉప పురాణాలున్నాయి.

- 1) ఉశన 2) కపిల 3) కాళీ 4) సనత్కుమార 5) శంభు 6) సౌర 7) దౌర్వాస
- 8) నందీయ 9) నారసింహ 10) నారదీయ 11) పారాశర 12) అంగీరస సంహిత
- 13) భృగుసంహిత 14) మారీచ 15) మానవ 16) వాసిష్ట 17) లింగ 18) వారుణ.

ఇతిహాసాలు

శ్రుతి మొదలు ఇతిహాసాల వరకు పదార్థ వాదమని, గుణార్థవాదమని ఉన్నాయి. భావ్యోర్థం అని, అంతర్థం అని రెండర్థాలున్నాయి. ధర్మార్థ కామ మోక్షమనే పురుషార్థాలతో, పూర్వ వృత్తాంత కథలతో, ఉపదేశాలతో వున్నది ఇతిహాసం.

“ధర్మార్థ కామ మోక్షణా, ముపదేశ సమాన్వితం / పూర్వవృత్త కథాయుక్త మితిహాసం ప్రచక్షతే”

రామాయణ, భారత, హరివంశాలు ఇతిహాసాలు.

పాదాల చెంతవుంచారు. శాస్త్రిగారు స్వగృహాన్ని నిర్మించుకొన్నారు. ఇంతటితో వూరుకుంటే ఆయన పిరాపురం రాజా ఎందుకవుతారు? దగ్గరలోనే వున్న వానపల్లి అనే వూరిలోని 176 ఎకరాల భూమిని శాస్త్రి వారికి రాసిచ్చారు. అంతేనా! ఏటా వెయ్యి నూట పదహార్ల రూపాయలు వారికైతే సమర్పించేవారు. విద్యతోపాటు తెలిసిన వారి తీరునే ప్రవర్తిస్తారని రుజువు చేశారు. విజయనగర, బొబ్బిలి సంస్థానాధీశులూ యధారీతి శాస్త్రిగారిని సత్కరిస్తూండేవారట. ఆయా ఆస్థాన సందర్భునలో శాస్త్రిగారు వేదార్థ ప్రవచనాలతో జనాలను పారవశ్యంలో ముంచేసేవారు. 1815లో జన్మించి 1885లో 70వ యేట పార్థివ శరీరాన్ని వదిలి కీర్తికాయలయ్యారు పాపయ్య శాస్త్రి.

2) కౌముదీ ప్రవచన ధరీణ శౌంఠి భద్రాద్రిరామశాస్త్రి

తెలుగులో, సంస్కృతంలో ఇరవై యేళ్ళకే గొప్ప పాండిత్యం అలవడటం అరుదైన విషయం. తల్లి వంశం వారు, తండ్రి వంశం వారు ఈ రెండు భాషల్లో మహాపండితులైతే, కావ్య నిర్మాణదక్షులైతే సంతానానికి ఆ విద్యలు జన్మతః సిద్ధిస్తాయి కదా! అదే జరిగింది, శౌంఠి భద్రాద్రి రామశాస్త్రిగారి విషయంలో. పితామహుడు పద్మనాభశాస్త్రి, మాతామహుడు వారణాసి కామశాస్త్రి యిద్దరూ శ్రీరామ భక్తులే. వేద, శాస్త్ర విద్యాపారంగతులే. ఇద్దరూ ఆంధ్ర గీర్వాణాలలో అద్భుత ప్రజ్ఞ ప్రదర్శించినవారే. అందుకే భద్రాద్రి రామశాస్త్రి గారికి ఆరెండు భాషల్లో జన్మసంస్కారం వల్ల, సాధనవల్ల అపారపాండిత్యం లభించింది. మనోహర కవితా నిర్మాణమూ అలవడింది. వీరి తండ్రి గంగరామయ్య, తల్లి కామాంబ. పిరాపురం దగ్గర కొమరగిరి జన్మస్థానం. క్రీ.శ. 1850 లో జన్మించి 1915 లో 65 వ యేట పరమపదించారు.

'కౌముది' ని ఆసాంతం జీర్ణించుకొన్నారు. దాని పారప్రవచనంలో దిగ్గంతులుగా ప్రసిద్ధి చెందారు. తెలుగు సారస్వత సాగరమధనం చేశారు. ఆ కృషిలో ప్రబంధ రచనకు మార్గం సుగమం అయింది. లఘు కౌముదిని తెలుగులో అనువదించారు. అహోబలపండితీయంకు తెలుగులో వ్యాఖ్యానం వ్రాశారు. తెలుగులో కాళిందీ పరిణయం, శివరామ శతకం మొదలైనవి. భక్తి పారవశ్యంగా రాశారు. నాటకంగా 'ముక్తావళి'ని సంస్కృతంలో రాశారు. పరమ నైష్ఠిక బ్రాహ్మణులుగా ప్రసిద్ధి చెందారు. ఉర్లాం సంస్థానంలో, మంత్రిప్రగడ భుజంగరావు సంస్థానంలోనూ ఆస్థానపండితులుగా వుండి విద్యత్పరీక్షలు జరిపేవారు.

1) వేదార్థ ప్రవచన పారీణులు బులుసు పాపయ్యశాస్త్రి

విజయనగర మహారాజు వేలాది సామాన్యజనం, వందలాది పండితులు వున్న పేరోలగంలో "ఏ పనికైనా యజుర్వేద ఆశీర్వాదంతో ఎందుకు ప్రారంభిస్తారు?" అని ప్రశ్నించారట. అక్కడవున్న వేదపండు ఒకాయన్ను ఉద్దేశించి మరీ అడిగారట ఆయన వెంటనే ఒకే ఒక వాక్యంతో 'తస్య యజురేవ శిరః" అని - అంటే 'యజుర్వేదం శిరస్సు కదా అందుకని' సమాధానం చెప్పారు. సభంతా చప్పట్లతో మారు మోగిపోయింది. అలా సమాధానం చెప్పిన మహాపండితుడే, వేదార్థ ప్రవచన పారీణుడే బులుసు పాపయ్యశాస్త్రి. ఇక్కడేమిటి కాశీలో పండితులకు సందేహాలోచ్చినా పాపయ్యశాస్త్రి గారే తీర్చేవారు. అదే వారి వైదుష్యం. ఎన్ని గంటలైనా వారు విసువు, విరామం లేకుండా పండితులను సంతృప్తి పరుస్తూ, పామరులకు విషయం అర్థం అయేటట్లు చెప్పగల ఓర్పు, నేర్పు వున్నవారు. ఆయన ప్రసంగాలు ఆనంద సంధాయకాలుగా వుండేవట.

మూడు పదుల వయసులోనే మైసూరు చేరి విద్యారణ్య వేద భాష్యాధ్యయనం చేశారు. మైసూరు మహారాజు, ప్రజలు బ్రహ్మాంధం పట్టారట శాస్త్రిగారి పాండిత్యానికి. దేశమంతటా తిరుగుతూ, సభలలో మాట్లాడుతూ, రంజింపజేస్తూ సత్కారాలు, సన్మానాల నందుకొన్నారు. వేదార్థాన్ని వింగడించి చెప్పటంలో పాపయ్యగారు వేయి శిరసుల పాపడైన ఆదిశేషుని కున్నంత ప్రజ్ఞ వుండేదట. లీలావతి గణితంపై విశేష కృషిచేసి, దానిపై సులభబోధకంగా ఉపన్యాసాలిచ్చారు. మైసూరు మహారాజు మెచ్చి వెండి గొడుగు, గుర్రాలను, ధనాన్ని సమర్పించి, బెజవాడ వరకు తన మనుష్యుల్ని తోడిచ్చి సగౌరవంగా సాగనంపారట. మహారాజు సంస్కారం, శాస్త్రిగారి వైదుష్యం సరితూగిన సందర్భం యిది.

శాస్త్రిగారి పాండిత్య ప్రకర్ష ఆనోటా యినోటా పిరాపురంరాజా గంగాధర రామారావు గారి చెవులకు చేరిందట. అప్పుడు శాస్త్రిగారు తమ స్వగ్రామమైన అమలాపురం తాలూకా అయినవల్లిలో పూరి గుడిసెలో ఉంటున్నారు. మహారాజు వచ్చి అక్కడే వారిని దర్శించారట. అంతటి విద్వాంసుడు అలా పూరింట్లో వుండటం రాజావార్ని కలిచివేసింది. కావలసినంత ధనం యిస్తామని, మంచి భవనం కట్టుకోమని మరీ మరీ ప్రార్థించారట - ససేమిరా అన్నారు శాస్త్రిగారు. కాదు కూడదని భీష్మించారు రాజావారు. చివరికి ప్రభువుల మాటే నెగ్గింది. 5వేల రూపాయలు భక్తితో శాస్త్రిగారి

వివాహం, హరిజనోద్ధరణలు, శాస్త్రసమ్మతాలేనని పరిశోధన చేసి తేల్చారు. దక్షిణ దేశమంతా నంచరించి యీ భావవ్యాప్తి చేసి, సంస్కరణలకు మద్దతునిచ్చారు. 'అస్పృశ్యత' కూడదని ధర్మ ప్రబోధం చేశారు. తెలుగు, సంస్కృతాలలో గొప్ప వాగ్ధాటి ప్రదర్శించేవారు.

చతుర్వేదాలను విద్యారణ్య స్వామి భాష్యం ఆధారంగా అనువదించారు. అరవిందుని తత్వాన్ని, భగవద్గీతను చక్కని తెలుగులో వ్రాసి ప్రచురించారు. చైతన్య చరిత్ర, రుక్మిణీ కళ్యాణం అనే యక్షగానాలు వ్రాశారు. స్త్రీ పునర్వివాహానికి మద్దతు పలకటమే కాదు, స్వయంగా తమ కుమార్తెలకూ చేసి ఆచరణలో చూపారు. బోధనలలో, ప్రచారంలో ప్రతిక్షణం జీవితాన్ని కరగించిన కర్మయోగి, జ్ఞానయోగి, సంస్కారి, మానవతావాది. సంస్కృతంలో సీతాకళ్యాణం, జానకీ వహ్ని ప్రవేశం అనే హరికథలు స్వయంగా వ్రాసి, చెప్పి గొప్ప బహుమానాలు పొందిన హరిదాసు కూడా మనశాస్త్రిగారు. పురాణాలను అనర్గళంగా, అబ్బురపరచే విధంగా ప్రవచనం చెప్పేవారు - అందుకే 'పురాణవాచస్పతి' బిరుదాలంకారులైనారు.

శ్రీ మల్లయ్య శాస్త్రిగారు 1876లో ఉర్లాంలో జన్మించారు. తల్లి సూరమ్మ, తండ్రి గంగన్న. ఆరామద్రావిడులు - భారద్వాజస గోత్రీకులు. 70వ యేట 1946లో మరణించారు. ఆదిశేషునిలా ఆపార పాండితీ సంపన్నులు. నిరంతర అధ్యయన శీలి. బహుశాస్త్ర పురాణ విదులు, చదువుతో సంస్కారమూ అలవడి, జనసామాన్యానికి ఆ ఫలాలందించారు విద్యధర్మిష్టులలో శ్రేష్ఠుడు మల్లయ్యశాస్త్రి. శాస్త్రి పదానికి అన్వర్థం.

My religion consists of a humble admiration of the illimitable superior spirit who reveals himself in the slight details. We are able to perceive with our frail of the feeble minds. That deeply emotional conviction of the presence of a superior reasoning power, which is revealed in the comprehensible universe, forms my idea of God.

- (Einstein)

3) భాష్యాంత వైయాకరణి బంకుపల్లి మల్లయ్యశాస్త్రి

నిరంతరం విజ్ఞానం సంపాదించాలనే తృప్తి వుంటే ఎంతదూరమైనా వెళ్ళి, యెన్ని కష్టాలవైనా యెదుర్కొని విద్య నభ్యశిస్తారు. ఉద్యోగం మీద దృష్టివుండదు నేర్వాలనే తపనవుంటే. అంతటి తృప్తి, నేర్వని విద్య లేదన్న మాట దక్కించుకొన్నారు, బంకు పల్లి మల్లయ్యశాస్త్రి. చిన్నతనంలోనే కావ్య నాటక అలంకార శాస్త్రాలను గురుముఖతః నేర్చారు. పరపన్ను రంగాచార్యుల వద్ద వ్యాకరణశాస్త్ర పారంగతులైనారు. తర్వాత తర్కశాస్త్రాన్ని ఆపోసన పట్టిన కూరెళ్ళ నారాయణశాస్త్రి గారి వద్ద తర్కంలో ప్రావీణ్యులైనారు. మొదటి భార్య చనిపోవటంతో విరక్తిచెంది గణపతి భువనేశ్వరీ మంత్రాన్ని ఉపదేశంపొంది, సిద్ధిని పొందారు దీక్షతో.

శ్రీకాకుళం హైస్కూలులో తెలుగు పండితులుగా పనిచేశారు. ద్వితీయ వివాహం జరిగినా విద్య నేర్పడంలో ఆసక్తి తగ్గలేదు. వివిధ గురువుల వద్ద పంచదశ ప్రకరణాలు మనోరమ, పరిభాషేందు శేఖరం వంటి శాస్త్రాలను క్షుణ్ణంగా నేర్చారు. దీనిలో వీరికి భాష్యాంతం, వ్యాకరణశాస్త్రం బోధించే నేర్పు అలవోకగా పట్టుబడింది.

పర్లాకిమిడి రాజావారి కళాశాలలో సంస్కృత ఉపన్యాసకులయ్యారు. ఆస్థాన పండిత గౌరవమూ పొందారు తమ శాస్త్ర విషయ పరిజ్ఞానంతో. ఇంత విద్యాస్థితివున్నా, వీరు నిరంతర విద్యార్థియే. ఆ ఆస్థానజ్యోతిష పండితులు నీలమణి పాణిగ్రాహి వద్ద జ్యోతిష శాస్త్రాన్ని మధించారు. దృక్పిద్ధాంతం ఆధారంగా పంచాంగాలూ వ్రాశారు. వేదాంత, మీమాంసశాస్త్రాలనూ గురుముఖతః అభ్యాసం చేశారు. ఇంతటితో ఆగిపోలేదు. వ్యావహారిక భాషావ్యాప్తికారులు గిడుగు రామమూర్తిగారి దగ్గర ఇంగ్లీష్ పాండిత్యాన్ని సాధించారు. మామగారు పోకల సింహాచలంగారి వద్ద సంగీత సాధనా చేసి లోతుల్ని తెలుసుకున్నారు. వీరి సంగీతజ్ఞానానికి, లయ పరిజ్ఞానానికి శ్రీమదజ్ఞాడ ఆదిభట్ల నారాయణదాసుగారే ఆశ్చర్య పడే వారట. ఇంతటి కుశాగ్రబుద్ధి మల్లయ్యశాస్త్రి.

రామాయాణాన్ని వసుచరిత్రను, 'పురాణ హరికథ' అన్న పేరుతో నృత్యగీతాలతో పాడేవారట. దేశమంతా తిరిగి ప్రచారమూ చేసి ప్రశంసలూ అందుకొన్నారుట. శాస్త్రప్రవేశశీలి మాత్రమే కాదు ప్రయోగ శీలికూడా. సంప్రదాయ పరులైనా భావాలలో నవీనులు. వివిధశాస్త్ర పరిచయం, ఆంగ్ల సాహిత్య ప్రభావం వల్ల మన సంఘంలో అనూచానంగా వస్తున్న దురాచారాలను రూపుమాపాలని భావించారు. రజస్వలానంతర

ఆచార్యులవారు సహస్రావధానాలను అద్భుతంగా చేసేవారు. పిఠాపురం రాజావారు నీలాద్రిరాయణి గారి ఆస్థాన పండితులు. ఆయన పాండిత్యానికి, శాస్త్ర చర్చలకు మెచ్చిన రాజుగారిచే అర్థ సింహాసనం పొందిన సమర్థుడు. ఆయన వాదించే తీరు సామాన్య పండితులకు అర్థమయ్యేది కాదట. రాజమండ్రి రెవిన్యూ బోర్డులో శాస్త్ర పండితులయారు. శాస్త్రానికి వ్యతిరేకంగా 'గీస్తము' అనే గ్రంథం రాశారట. అందులో చమత్కారం ఏమిటంటే శాస్త్రప్రమాణాన్ని యుక్తిగా ఖండించి, ఆ ఖండనను ఆధారంగా అంటే పూర్వపక్షంగా క్రొత్త ప్రమాణాన్ని స్థాపించటమే 'గీస్తము' మంచి మంత్ర శాస్త్రదష్ట. లక్ష్మీతంత్రానికి ప్రతిగా 'గౌరీతంత్రం' చెప్పారట. 1760లో తూర్పు గోదావరి జిల్లా, గొల్లప్రోలులో వెంకటాచార్యులు, లక్ష్మమ్మ దంపతులకు జన్మించారు. 1840 ప్రాంతంలో తనువు చాలించారు. ప్రపంచ ప్రఖ్యాత 14వ శతాబ్ద ప్రతివాది భయంకర అణ్ణన్ గారికి, యీయన పదవ తరంవాడు. ఆ పేరు నిలబెట్టిన విద్వద్వరేణ్యుడు.

5) అపజయమెరుగని 'కాశీ విశ్వనాథ' శాస్త్రి.

శాస్త్రం చదివి, దాని పారమ్యం యెరిగి, ఆ శాస్త్ర పరీక్షలోనో, చర్చలోనో రాష్ట్రంలోని పండితులతో పోటీ పడటం, గెలుపు సాధించటం మామూలు విషయమే. అయితే శాస్త్ర విషయంలో నిష్ణాతులు, ఘనాపాఠీలు వున్న కాశీ నగరంలో అందర్ని మెప్పించి, ఆచార్య స్థానం పొంది, అక్కడినుంచే తన ప్రతిభా, ప్రాభవాల్ని దేశంనలుదిశలా వ్యాపింపజేయటం చాలా అరుదైన విషయం. అలా అరుదైన స్థానాన్ని పొందిన పండితుడు, శాస్త్రవేత్త దండిభట్టు విశ్వనాథశాస్త్రి. 1840 ప్రాంతంలో తూర్పు గోదావరి జిల్లా రాజోలు తాలుకా విశ్వేశ్వరాయపురంలో జన్మించిన ఘనుడు.

శాస్త్రాలనన్నిటినీ కాశీలోనే అభ్యసించారాయన. అక్కడ వారి గురువు అప్పటికే చిరప్రఖ్యాతులైన బాలశాస్త్రి, తర్క వ్యాకరణాలను మధించారు. అంతేనా! తన స్వతంత్ర వ్యాఖ్యానాలతో వాటిని సులభతరం చేశారు. ఆ వ్యాఖ్యానాలను రచించి ప్రచురణ చేశారు. పూర్వ, ఉత్తరమీమాంసా శాస్త్రాలలో అసద్భుతులు. ఆంధ్ర దేశంలోను, కాశీలోనూ వుంటూ, ఇక్కడా అక్కడా అధ్యయన, అధ్యాపనం నిరంతరాయంగా నిర్వహించిన సవ్యసాచి. ఆయన ప్రతిభ లోకోత్తరం అని కొనియాడేవారు శాస్త్రజ్ఞులు. అనేక శాస్త్రాల పరిచయం వుండటంతో వాదం కదను తొక్కేదట వాక్ ప్రవాహమూ గంగా ప్రవాహ సదృశమట. ఎంతటి పండితుడినైనా ఓడించే ప్రతిభ, పాటవం వున్నవాడు. ఎవ్వరినీ లెక్క చేసేవాడు కాదు. కాశీలో ఆచార్యుడుగా వుండి, దేశంలోని విద్వాంసుల గుండెల్లో రైళ్ళు పరిగెత్తించేవాడట.

4) నిజంగానే ప్రతివాది భయంకరులు - రాఘవాచార్యులు

అది అమరావతి ప్రభువు రాజా వాసిరెడ్డి వెంకటాద్రి నాయుడు గారి ఆస్థానం. సహస్రావధానం చేయటానికి ఒక అవధాని తూర్పు గోదావరి నుంచి వచ్చారు. రాజుగారు గంటం చేత్తో పట్టుకొని అవధానిగారి ఆశువులను వ్రాయటానికి సిద్ధమయారు. అవ్యవధానంగా అవధానం అలవోకగా సాగిపోయింది. ఆశ్చర్య పడుతూనే రాజావారు గంటంతో చెక్కుతూనే వున్నారు. ఉన్నట్టుండి 'అయ్యా! అవధాని గారూ - పద్యం తప్పింది' అన్నారు రాజుగారు. అవధాని కంగారు పడలేదు - 'అయ్యా! రాజావారు! నా కంఠం ఎప్పుడూ తప్పదండీ! తమ గంటం తప్పిందేమో మరోసారి చూసుకోండి' అన్నారు అవధాని ధైర్యంగా, తనపై పూర్తి నమ్మకంతో. రాజుగారు మళ్ళీ ఒకసారి తిరిగి చూసుకున్నారు. తాను వ్రాసిందే తప్పు అని గ్రహించారు. గ్రహించటమేకాదు, ఒప్పుకున్నారు. ఒప్పుకోవటమేకాదు, తప్పు సైరించి, అవధానిగారిని సత్కారం స్వీకరించమన్నారు. ధనాపేక్ష వున్నవారెవరైనా వెంటనే అంగీకరించేవారు. కాని వచ్చిన అవధాని అభిమానధనుడు. ధనం తృణప్రాయం ఆయనకు. 'ప్రతిష్ఠ మాకు ముఖ్యం, ధనం కాదు' అని నిష్కర్షగా చెప్పి, సత్కార సమ్మానాలను తిరస్కరించి, దిగ్విజయంగా సభ నుంచి నిష్క్రమించారు అవధాని. ఆ అవధానిగారే ప్రతివాది భయంకర రాఘవాచార్యులు.

ఆయనతో వాదించాలంటే పండితులు భయపడేవారు. ఇంటిపేరు సార్థకం చేసుకొని, ప్రతివాదులకు అరివీర భయంకరులైనారు. ఆయన విద్వత్తు, సామర్థ్యం ఎంతటిదంటే, ఏ శాస్త్రంలోనైనా నలుగురు పండితులొకవైపు, తానొకవైపు వుండి, వారందరిని వాదంతో, నేర్పుతో ఓడించే ప్రజ్ఞ పూర్ణంగా వున్నవారాయన. ఆ కాలంలో యింతటి పండితులు మరో యిద్దరుండే వారట. వారి పేరూ యిదే - అందుకని యీ ముగ్గుర్ని రాఘవత్రయం అని పిల్చేవారట. ఇలా అనేక సంస్థానాలను దర్శించి, పండితుల నోడించి, జయపత్రికలెన్నో పొందిన అఘటన ఘటనా సమర్థుడాయన. నాలుగు శాస్త్రాలలో నిష్ణాతుడు ఆచార్యులవారు. ఆయనకు 'గదాధర గ్రంథ ఖండన చతురుడు' అని, 'కైయ్యుట గ్రంథార్థ ఖండన చతురుడు' అని బిరుదులు ఆయన సామర్థ్యాన్నిబట్టి లభించాయి. తన వ్యాఖ్యానాలతో గురువునే మెప్పించారు. గురువు వ్రాసిన గ్రంథాలలో వీరి వ్యాఖ్యానాలు చోటు చేసుకొన్నాయంటే గురువుని మించిన శిష్యుడాయన.

6) తర్కతీర్థ శ్రీనివాసాచార్యులు.

తాను సకలశాస్త్ర పారంగతుడవటం ఒక యెత్తు. తనలాగ ఆ యా రంగాలలో నిష్ణాతులైన వారి ప్రతిభను, సామాన్యంగా గుర్తించి, అలాంటి వారిని పిలిపించి, ఆదరించి, సత్కరించి సభలు నిర్వహించే సంస్కారం వుండటం మరో పాఠ్యం. శ్రీ తిరుమల బుక్కపట్టణం శ్రీనివాసాచార్యులు యీ కోవకి చెందిన మార్గదర్శి. 'బ్రహ్మమృత వర్షిణి' అనే వేదాంత సభను స్థాపించి, అన్ని వైదిక మతావలంబులను ఆహ్వానించి, వారి సామర్థ్యానికి తగినట్లు సత్కారం చేసి, తన వైదిక ధర్మాన్ని ఆదర్శవంతంగా నిర్వహించారు.

అచార్యుల వారు తండ్రిగారు బుచ్చి వెంకటాచార్యుల దగ్గరే వ్యాకరణ, జ్యోతిష శాస్త్రాలను అభ్యసించారు. తర్కశాస్త్రాధ్యయనం కోసం మైసూర్ వెళ్ళారు. తర్కాన్ని తక్రం(మజ్జిగ)లా చేసి త్రాగారు. తర్కంలో పండితులను గెలిచి 'బాలసరస్వతి' బిరుదు పొందారు యవ్వన దశలోనే. పరకాలస్యామి వద్ద వేదాంతశాస్త్ర మధనం చేశారు. రాజావారిచ్చిన గౌరవవేతనంతో కాశీ చేరారు. తృష్ణ తీరక నవద్వీపం వెళ్ళి మీమాంసాది శాస్త్రాలను సాధించారు. పండితులను మెప్పించి 'తర్కతీర్థ' బిరుదు పొందారు. నాలుగు శాస్త్రాలలో గొప్ప పాండిత్యాన్ని పొందారు.

అచార్యుల వారికి జన్మతః కవిత్వం అలవడింది. సరసమైన కవిత్వం వ్రాశారు. గంటకు వంద శ్లోకాలను హాయిగా, ఆశువుగా చెప్పే నేర్పు వీరిది. ఏ విషయం మీదనైనా గంటలో శతకాలు ఆశువుగా చెప్పి సభారంజనం చేసేవారట. చాలా బంగారు పతకాలు, కంకణాలు ఇలా సాధించారు. తెలుగు, సంస్కృతంలోనే కాదు 8 భాషలలో ఆశు కవిత్వం చెప్పగల ఆశుకవితావధాని. ఆత్మకూరు, ఆమరచింత సంస్థానాలు వీరిని ఆస్థాన పండితులను చేసి సత్కరించాయి. ప్రతిభకు పట్టం గట్టాయి. ఆ సంస్థానాలకు అవధానాలు చేయటానికి వచ్చిన తిరుపతి వెంకటకవులతో వాదించి అందరిని మెప్పించారట.

నంజరాజచంపుపు, దుర్మద నిధనం, జాంబవతీ పరిణయం, తత్వమార్తాండ ప్రభామండలం మొదలైన గ్రంథాలను వ్రాశారు. శ్రీ శ్రీనివాసాచార్యులు 1862లో బుక్క పట్టణంలో జన్మించారు. పదకొండు యేళ్ళకే తండ్రి వద్ద సాహిత్యం, అలంకార శాస్త్రం పూర్తిచేసి కమ్మని కవిత్వం వ్రాయటం ప్రారంభించి బాలకవిగా వన్నెకెక్కారు. జన్మసంస్కారంతో పాటు, విద్యవల్ల పొందిన సంస్కారం వీరి ప్రతిభకు, ప్రవర్తనకు వన్నె తెచ్చింది. అందుకే తనలాంటి పండితులను సత్కరించి, గౌరవించారు. దానికోసం ఒక సభనే స్థాపించి కార్యక్రమాలు నిర్వహించారు. సాధారణంగా "పండితః పండితశ్శత్రుః" అని నానుడి వుంది. పాండిత్యంతో పండిన సంస్కారం రావాలి. సాధారణంగా ఏపండితుడూ రెండవవాడిని మెచ్చడు. ఇది జగమెరిగిన సత్యం. దాన్ని పరాస్తం చేసి పండిత పక్షపాతిగా వాసికెక్కి చరితార్థులై, అందరికీ ఆదర్శప్రాయులైనారు. 58వ యేట అచార్యాస్తమయం జరిగింది (1920).

వ్యాకరణ శాస్త్రానికి వీరు వ్రాసిన మూడు వ్యాఖ్యానాలు బహు ప్రశస్తిని పొందాయి. శబ్దరత్నంపై 'శబ్దరత్న ప్రభ', పరిశేషేందు శేఖరంపై 'పరిశేషేందుచంద్రిక' శబ్దేందుశేఖరంపై "శబ్దేందు చంద్రిక" వీరు వ్రాసిన వ్యాఖ్యానాలు. తరువాతి వారికి అనుభవంలోకి వచ్చాయి. మహారాష్ట్ర, గుజరాత్ రాష్ట్రాలలో పర్యటించి శాస్త్ర చర్చలు చేసి సులువుగా విజయం సాధించేవారు. ఆపజయం ఎరుగని పండితుడు. ఆయన ఎక్కడికి వెళ్ళినా 'వ్యాకరణంలో రావణవధ చేస్తా, తర్కంలో వాలివధ చేస్తా, జయం మనదే' అని తన ప్రజ్ఞను చెప్పుకునేవారట. 'వాలి వధ' అంటే కుతర్కంతోనైనా గెలుస్తానని, 'రావణవధ' అంటే వ్యాకరణంలో తన కెదురులేదని భావం. తప్పు దారి తొక్కినా జయం పొందటం ఆయనకు రివాజని చెప్పుకునేవారు. సర్వ స్వతంత్రుడు శాస్త్రీగారు. విజయనగరం మారాజు 'నెలకు ముప్పై రూపాయలు యిస్తా, విజయనగరంలో వుండండి. లేదంటే ఎక్కడున్నా నెలకు 15 రూపాయలిస్తాను మీ యిష్టం' అన్నాడట. 'మేం స్వతంత్రులుగా వుంటాం' అని ఖరాఖండిగా చెప్పిన నిర్మొగమాటి. రాజు పండిత జన విధేయుడు కనుక వీరు నేడునూరిలో వున్నా, నెల నెలా బహుమానం పంపి గౌరవించేవారట. వీరి మరణం ఒక మిస్టరీ. రైల్వో ప్రయాణిస్తూంటే ఒక చిన్న స్టేషన్లో దిగారని, మళ్ళీ యింటికి రాలేదని చెప్తారు. కాదు, వీరితో ప్రయాణం చేస్తున్న జర్మన్లు వీరిని జర్మనీకి తీసుకొని వెళ్ళారని, అధర్వ వేద రహస్యాల్ని అందులోను విమానయాన రహస్యాలను వీరి నుంచి జర్మన్లు గ్రహించారని కొందరంటారు. కర్మణ్యదేశం వదిలి శర్మణ్యదేశం వెళ్తారా? అదే వీడని మిస్టరీ.

అభివృద్ధికి గమ్యము పరిపూర్ణత. అది వ్యక్తిగతం కాక సంఘానికంతటికి వర్తిస్తుంది.

- పి.ఎస్. శాస్త్రి

పుష్పానికి సుగంధం లాగా - నాగరికతకు సంస్కృతి ఉంటుంది.

ప్రతి వ్యక్తి చైతన్యం ఉత్తమంగా మిగతా చైతన్యంతో ఏకీభవించడమే సంస్కృతి.

ఒక జాతి సంస్కృతి దాని వ్యక్తిత్వాన్ని వ్యక్తపరుస్తుంది. - ధీరేంద్రనాథ్ రాయ్

ఈయన 1863లో బొబ్బిలి తాలూకా గంగన్నపాడులో జన్మించారు. బొబ్బిలి ఆస్థాన విద్యుత్తులు మండపాక పార్వతీశంగారి వద్ద సంస్కృత కావ్యాలు నేర్చారు. తర్క శాస్త్రాన్ని సుసర్ల సీతారామశాస్త్రిగారి దగ్గర, న్యాయశాస్త్రాన్ని శ్రీపాద రామశాస్త్రి గారి వద్ద అభ్యసించారు. దీనితో సంతృప్తి పడని శాస్త్రిగారు విజయనగరం, కాశీలకు వెళ్ళి అక్కడి పండితుల వద్ద శాస్త్రాలకు పదును పెట్టుకొన్నారు. అప్పటికే వీరి కీర్తి దేశమంతా వ్యాపించి 70కిపైగా శిష్యులేర్పడ్డారు. కాకరపర్రు గ్రామం వీరికీ, వీరి శిష్యులకు ఆశ్రయం కల్పించింది. సుమారు మూడేండ్లు శిష్యులకు విద్యనేర్పిస్తూ కాకరపర్రులో వుండి పోయారు.

1893లో విజయనగరం ఆనందగజపతి రాజావారి సంస్కృత కళాశాలలో అధ్యాపకులైనారు. వీరి తల్లి వెంకమాంబ, తండ్రి లక్ష్మీనారాయణ. 1913 లో తమ యాభైయవయేట శాస్త్రిగారు పరమపదించారు.

8) చారిత్రక పరిశోధకులు సదాశివశాస్త్రి

రాజాస్థానంలో పండితపదవో, అధ్యాపకత్వమో లభిస్తే హాయిగా కాలుమీదకాలు వేసుకొని, ఆ జీతభత్యాలతో రాజు ప్రాపకంతో సుఖాలు అనుభవించవచ్చు. కాని మనసంతా నిరంతరం అన్వేషణతో వుండేవారు అలా కూర్చొని అనుభవించలేరు. నిత్యం యేదో క్రొత్త విషయం తెలుసుకోవాలని, తమకు ఆశ్రయం కల్పించిన రాజు వంశచరిత్రను త్రవ్వితీయాలని భావిస్తారు. ఆ విషయంపై కృషితో క్రొత్త వెలుగులు ప్రసరింపజేస్తారు. అప్పుడే వారికి నిజమైన సంతృప్తి. ఆ సంతృప్తి పొందినవారు వెల్లాల సదాశివశాస్త్రి. 1861లో జటప్రోలు సంస్థానం అయ్యవారి పల్లెలో శంకరజోస్యులు, వెంకట సుబ్బామ్మ దంపతులకు జన్మించారు. అన్న (రాఘవశాస్త్రి) గారి వద్ద నాటకాంత సాహిత్యం నేర్చారు. మేనమామ దగ్గర తర్క అభ్యాసం చేశారు. కొండమాచార్యుల సమీపంలో 'శేఖర శబ్దరత్నం' చదివారు. తృప్తి చెందని శాస్త్రి సదా విద్యాభ్యాసంకై వెంపర్లాడారు. కాశీకి చేరి దండిభట్ల విశ్వనాథశాస్త్రి వద్ద భాష్యాంత వ్యాకరణాన్ని, మానవల్లి గంగాధర శాస్త్రి దగ్గర అలంకార ధర్మశాస్త్రాలను అభ్యసనం చేశారు. విశ్వనాథ శాస్త్రిగారు వ్రాసిన 'పరిభాషేందు చంద్రిక' కు తనవంతు కృషి అందించారు. విశ్వనాథునికి సదాశివుని తోడ్పాటు. తమాషాగా వుంది కదా! ఇద్దరూ ఒక్కటేనని రుజువు చేశారు.

7) క్రోడపత్ర క్రీడి సంగమేశ్వర శాస్త్రి

ఏదైనా ఒక శాస్త్రం మీద సంగ్రహంగా విమర్శ వ్రాస్తే దాన్ని 'క్రోడపత్రం' అంటారు. అలాంటి క్రోడ పత్రాలను వ్రాసి ఆ శాస్త్రంలో ఆసక్తి గలవారికి మార్గదర్శనం చేస్తారు శాస్త్రం తెలిసిన విద్వాంసులు, లోతులు తరచిన పండితులు. అయితే జనామోదం పొందితే, విద్యుద్వరేణ్యులను సంతృప్తి పరచితే, విశ్వవిద్యాలయాలు వాటిని గుర్తించి, ప్రచురించి ప్రశంసలు చేస్తే అంతకు మించిన అదృష్టం వుంటుందా? 'సంగమేశ్వర క్రోడపత్రం, మాధురీ పంచలక్షణ క్రోడపత్రం, జగదీశ సిద్ధాంత క్రోడపత్రాలను పండితులు మెచ్చేట్లుగా వ్రాసి అభినందనలు అందుకున్నారు గుమ్మలూరి సంగమేశ్వర శాస్త్రి. రెండవ దాన్ని మైసూరు ప్రభుత్వం, మూడవ దాన్ని ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయం ప్రచురించి ప్రకటించి, శాస్త్రిగారి శాస్త్ర పాండిత్యాన్ని ఔదలదాలచ్చాయి. తర్కశాస్త్ర అధ్యయనానికి చివరి మెట్లు. తర్కం పూర్తవటానికి వీటిని చదివి, అవగాహన చేసుకొని ధీమాగా నిలబడతారు ఏ తర్కశాస్త్ర ప్రవీణులైనా. విద్వాంసులకే విద్వాంసులన్న మాట శాస్త్రి గారు.

1912లో మైసూరులోని శ్రీమధ్వస్వామివార్లు నైయామిక మహాసభ జరిపారు. శాస్త్రిగారు అందులో పాల్గొని తమ వాదనైపుణ్యంతో అందరి మనసుల్ని దోచేశారు. నిరుపమానమైన వీరి వాదనా సామర్థ్యాన్ని మెచ్చి స్వామివార్లు ఘనసత్కారం చేశారు. వారి ప్రతిభ తర్వాత దేశమంతా మారుమ్రోగింది. శ్రీ శాస్త్రి తర్కశాస్త్రానికి ఉనికి పట్టు అయిన నవదీప్తిని వెళ్ళి, అక్కడి పండితుల్ని తనవాదనా పటిమతో చిత్తు చేశారు. అక్కడి పండిత పరిషత్తు ప్రశంసా పత్రాలనిచ్చి సగౌరవంగా సన్మానించింది. వీరివాదనా సామర్థ్యం, తర్కశాస్త్ర పాండిత్యాన్ని గుర్తించిన జర్మనీ పండితుడు 'జాన్సన్' వీరికి శిష్యుడైపోయాడట. శాస్త్ర రహస్యాలన్ని శాస్త్రిగారి నుంచి ఆకళింపు చేసుకొన్నాడట. జాన్సన్ లాంటి వారు చాలా మంది పాశ్చాత్య శిష్యులుండేవారట. వారంతా శాస్త్రిగారి శేముషీ వైభవాన్ని దేశదేశాల వ్యాప్తి చెందించి గురురుణం తీర్చుకున్నారు. దానితో శాస్త్రిగారికి "డాక్టరు" బిరుదు ముందు చేరి సార్థకమైంది. వీరి విద్యుత్తును గుర్తించిన పితాపురం, ఉర్లాం సంస్థానాధీశులు తమ ఆస్థానాల్లో తర్కశాస్త్ర పరీక్షలకు శాస్త్రిగారిని పరీక్షాధికారిగా చేసి గౌరవం కల్పించారు. 'అపర గౌతమ' బిరుదుతో విరాజిల్లారు శాస్త్రిగారు.

అది విజయనగరం. రాజు నారాయణ గజపతి. నిత్యం శాస్త్రిగారు రాజ దర్శనం చేసి శాస్త్రవిషయాలు సంభాషించటం రివాజు. ఒక రోజు వీరిద్దరు అలా సంభాషణ చాతుర్యంలో మునిగి వుండగా, రాజుగారు ‘ అయ్యా శాస్త్రిగారు! ఇంకా నడిమిల్లు యేమిటండీ! మా ఆస్థానంలో వుంటూ’ అని మేలమాడారట. సరస సంభాషణ చతురులైన శాస్త్రిగారు వెంటనే రిపార్ట్ గా, ‘అయ్యా! తమ పూస పాటి చేయదా మా నడిమిల్లు?’ అని దెబ్బ కొట్టారు. విజయనగర రాజుల ఇంటిపేరు ‘పూస పాటి’. పూస అంటే చాలా చిన్నది, విలువ లేనిది అని అర్థం. ఆయింటి పేరుతోనే రాజుని దెబ్బకొట్టిన సంభాషణ చతురులు. రాజుగారు సంస్కారులు కనుక వెంటనే నవ్వి ఆనందించారు ఆ రిపార్ట్ కి. ఆదీ గొప్పతనమంటే. ఇలా శాస్త్రిగారి చమత్కారాలన్నీ కథలు, గాథలుగా ప్రసిద్ధిచెందాయి ఆంధ్రదేశమంతటా.

మంగళేశ్వరశాస్త్రి ఋగ్వేద, యజుర్వేదాలను పరిపూర్ణంగా చదివారు. కాశీ చేరి భాష్యాంత వ్యాకరణం సాధించారు. తర్క మీమాంసా శాస్త్రాలలో విద్వత్తు గడించారు. మంత్రశాస్త్రాన్ని శోధించి సాధించారు. ఎన్నో అద్భుత మహిమలను చేసి చూపించేవారు. ఆర్ష ధర్మాన్ని ఆచరించి వ్యాపింపజేశారు. ఆశు కవిత్వంలో అవతలి వారిని దెబ్బకొట్టే నేర్పు పుష్కలంగా వుండేది. తిట్టుకవిత్వమూ అవసరాన్ని బట్టి వచ్చేది. వశ్యవాక్కు సంస్కృతం నేర్చుకొనే విద్యార్థులకు వీరు వ్రాసిన శబ్దమంజరి, సమాసకుసుమావళి వరప్రసాదంగా వున్నాయి విభక్తులలో వుండే చమత్కారాలను తెలియజేస్తూ ‘విభక్తి విలాసం’, వ్యాకరణంగా ‘సర్వమంగళీయం’ రచించారు. వేదంలోని విశేషాలనన్నిటిని క్రోడీకరించి ‘వేదసారం’ వ్రాశారు. సులభశైలిలో ‘భగవద్గీత’ కు వ్యాఖ్యానం వ్రాసి ప్రచురించారు. ‘పార్థ విజయ’ కావ్యం వీరి ప్రతిభకు నిదర్శనం.

శాస్త్రిగారు శ్రీ విద్యోపాసకులు కదా! ‘శ్రీలలితా పంచదశీ వర్ణమాలా స్తోత్రం’ను 15 శ్లోకాలతో భక్తి ప్రపత్తులతో రచించి అంబకరుణా కటాక్షలబ్ధి పొందారు. పూరిలోని జగన్నాథస్వామిపై ‘జగన్నాథాష్టకం’ వీరి రచనే. మధురమైన భక్తి రచనమిది. అందరి నోటిలోను నానుతున్న “జగన్నాథస్వామీ నయనపథగామీ భవతుమే” అన్న మకుటం చాలా ప్రభావాన్ని చూపింది. అయితే యిది శంకర భగవత్పాదుల స్తోత్రంగా చెలామణిలో ఉంది. ఒకప్పుడు కడుపులోని శూలవ్యాధితో శాస్త్రిగారు బాధపడ్డారట. వెంటనే సూర్యాష్టకం వ్రాసి, పఠించారట. శూలవ్యాధి మటుమాయమైంది. ఇప్పటికీ గ్రహణి,

సదాశివ శాస్త్రి గారి చిన్నతనంలోనే స్నేహితులతో పట్టింపువచ్చి ‘కన్యకాచంపూ’, ‘ఉద్వాహో (వివాహ) భాస నిరాసన’మనే గ్రంథాల్ని సునాయాసంగా వ్రాసి బాలకవి వరేణ్యులయారట. జటప్రోలు రాజు వీరిని ఆస్థాన విద్వాంసులుగా నియమించారు, అప్పటికే వీరి శాస్త్ర పాండిత్యాన్ని గురించి విని, గుర్తించి. జటప్రోలు రాజుల చరిత్రను విశేషమైన కృషితో వెలుగులోకి తెచ్చి రాజు రుణం తీర్చుకున్నారు. ఆ రాజుకే అంకిత మిచ్చారు. ఆ వంశంలోని పూర్వరాజు సురభి మాధవరాయలు రచించిన ‘చంద్రికా పరిణయ’ కావ్యానికి వ్యాఖ్యానం వ్రాశారు. వెంకటగిరి సంస్థానం చేరి ఆ రాజుల వంశమైన “వెలుగోటి వారి చరిత్ర”ను రచించి కృతజ్ఞత చూపారు.

శాస్త్రిగారు ‘కావ్యాలంకార సంగ్రహవిమర్శ’ ను వ్రాశారు. పరివ్రాజ్య చంద్రిక, కంఠీరవ విజయం, ఆంధ్ర దశరూపక విమర్శ రచించారు. ‘చరిత్ర చతురాసన’ చిలుకూరి వీరభద్రరావు వ్రాసిన ‘ఆంధ్రుల చరిత్ర’పై మల్లాది సూర్యనారాయణశాస్త్రి వ్రాసిన ‘విమర్శ ఖండనం’ కు ప్రతిగా ‘ఖండనాభాస నిరాసం’ రాశారు. ఈ విధంగా చరిత్ర లోతులు త్రవ్వి విలువైన సమాచారాలను అందించి, చారిత్రక పురుషులైనారు. 64వ ఏట 1925లో కాలచరిత్రలో కలిసి పోయారు.

9) సర్వమంగళ ఉపాసకులు సర్వమంగళశాస్త్రి

‘శ్రీ లలితా, శివకామీ, సర్వమంగళ’ అని శ్రీలలితాత్రిపురసుందరీ అమ్మవారి సహస్రనామాలలో ముఖ్యమైన పేర్లు. శ్రీ విద్యోపాసన, శ్రీ చక్రపూజ ఇహపర సుఖదాయకం. అమ్మవారి అనుగ్రహం లేనిదే అయ్యవారు పరమశివుడు అంగుళం కూడా కదల్చలేడు. ‘శివశక్త్యాయుక్తో యది భవతి’ అని శివానందలహరి, సౌందర్యలహరిలలో శంకరభగవత్పాదుల వారు వారిద్దరి విశేషాలను తనివి తీరా వర్ణించారు. ఆయన శివ - అయితే ఆమె శివా. అర్థాంగి అన్నపేరు సార్థకం చేసుకుంది. ‘శివ వామ భాగ నిలయ’ అయింది. వాగర్థాలకు ప్రతిరూపులు వారిద్దరు. మరి అలాంటి లలితాత్రిపురసుందరీదేవి అనుగ్రహం లభిస్తే, ఆయమ్మ కరుణ చూపితే జీవితంలో యెదురుండదు. మరి అమ్మవారి పేరే తన పేరైతే? ఆతల్లి “నడిమింట్లో కొలువై వుంటే? ఆ వ్యక్తికి అసాధ్యమేదీ వుండదు. ఆ గొప్ప దేవీ ఉపాసకుడే ‘నడిమింటి సర్వ మంగళేశ్వర శాస్త్రి’. అమ్మవారి పేరుతో సార్థకమై, బతుకు పండించుకొన్నారు.

11) పండిత చక్రవర్తి తాతా సుబ్బారాయశాస్త్రి

చుళికికృత సర్వశాస్త్రపాఠోనిధి తాతా సుబ్బారాయశాస్త్రి. శాస్త్ర విషయంలో సందేహం వస్తే, ఆయనదే ఫైనల్ జడ్జిమెంట్. ఆతీర్పు అందరికి శిరోధార్యమే. అంత నిష్పక్ష పాతంగా, శాస్త్రబద్ధంగా, న్యాయంగా వుండేది ఆయన తీర్పు. అందుకే 25 ఏళ్ళ వయసుకే ఆయనకు 'పండిత చక్రవర్తి' బిరుదు వచ్చింది. ప్రామాణికమైన తీర్పునిచ్చి సకల జనామోదం పొందేవారు. ఎంతటి జటిలవాదంలోనైనా వారి ముఖంలో ప్రశాంతత కొట్ట వచ్చినట్లు దర్శనమిచ్చేది. మంచి ముఖవర్చస్సుతో చూపరులను ఆకర్షించేరూపం తలపాగా పెద్దే నిజంగానే చక్రవర్తిగా కన్పించేవారు.

బాలమేధావిగా శాస్త్రిగారి కీర్తి వ్యాపించింది. ఆ కీర్తి విని అలాంటి శిష్యుడు తమ వద్ద విద్య నభ్యసిస్తే, యింకా రాటుదేలుతారని వ్యాకరణ, అలంకార శాస్త్రాలలో దిట్టలైన రుద్రాభట్ల రామశాస్త్రి సోదరుడు సుబ్బారాయశాస్త్రిగారిని ఆదరంగా పిలిచి, శిష్యునిగా చేర్చుకొని ఆ శాస్త్రాలలో నిష్ణాతుడిని చేసి తనివి తీర ఆనందించారు. మంచి శిష్యుడు లభిస్తే గురువుకు అంతకంటే కావాల్సిందేముంది? అలా తమ విద్యను సార్థకం చేసుకున్నారు సోదరులు. వేదాంతాన్ని కొల్లారు కామశాస్త్రి వద్ద, తర్కాన్ని గుమ్మలూరు సంగమేశ్వరశాస్త్రి వద్ద అభ్యసించారు. ఈ శాస్త్రాలకు సంగీతం తోడైతే సామగానమేనని భావించి దానినీ నేర్చి పండితులయారు. విజయనగర సంస్కృత కళాశాలలో నలభైసంవత్సరాలు ప్రధానాచార్యులుగా పనిచేసి, తమ విద్యను సార్థకం చేసుకొన్నారు.

నాగేశభట్టు వ్రాసిన 'శబ్దేందుశేఖరం' అనే వ్యాకరణ శాస్త్రాన్ని ఔత్తరాహులు నిరసించారు. వారి నిరసనలను, వాదనలను ఎదిరించి, భట్టును సమర్థిస్తూ 'గురుప్రసాదం' వ్రాసి సమర్థులనిపించారు. దీని ప్రశస్తికి అబ్బురపడి ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయం ఆవుస్తకాన్ని ప్రచురించి, తన భక్తిని ప్రకటించింది. శాస్త్రిగారు వదిలేసిన భాగం 'కారకాంతం' వరకు శిష్యుడు పేరిశాస్త్రి 'గురుప్రసాద శేషం' గా వ్రాసి గురు రుణం తీర్చుకున్నారు. శాస్త్రి గారంతటి విద్వాంసులయారు ఆయన శిష్యులు. హరి శాస్త్రి వ్రాసిన 'చిత్రప్రభ' అనే శబ్ద రత్న వ్యాఖ్యను పరిశోధించి, టీకా తాత్పర్యాలు వ్రాశారు. ఇదీ ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయ ప్రచురణ భాగ్యం పొందింది.

భగందరం, కుష్టు వ్యాధి సోకిన వారు 'సూర్యాష్టకం' పారాయణ చేసి వ్యాధి నుంచి విముక్తులవటం అందరికి తెలిసిన విషయమే. శ్రీ యామిజాల పద్మనాభస్వామిగారు కూడా ఈ వ్యాధి నుండి ఈ విధంగానే బయట పడినట్లు తన అనుభవాన్ని 'స్వాతి' పత్రికలో సుమారు 10 ఏళ్ళ క్రితం తెలియజేశారు. శ్రీకృష్ణుని కుమారుడు సాంబునికి కుష్టువ్యాధి వస్తే, తండ్రి ఆజ్ఞతో సూర్యోపాసన చేసి ఆరోగ్యం పొందాడని ఐతిహ్యం.

ఆజాను బాహు శరీరం - సౌష్ఠవమైన ఆకారం, ముఖంలో బ్రహ్మవర్చస్సు, ఆకర్షణీయమైన శరీరంతో చూపరులను యిట్టే ఆకట్టుకునే వారట శాస్త్రిగారు. కనిపిస్తే చాలు చేతులు అకస్మాత్తుగా జోడించి నమస్కరించే వారట జనం గౌరవ పురస్కరంగా. ఆ రీతి, దర్జా అంతా అమ్మవారి సంసేవనం వల్ల లభించిందేనని చెప్పుకొనేవారట. బంగారం వంటి ఛాయ, పద్మపత్ర విశాలాక్షులు. ఒరిస్సాలోని పూరీ, కాశీ, నవద్వీపాలను సందర్శించి అనుగ్రహభాషణం చేసేవారు. నిత్యకర్మిష్ఠి, 'అభినవకాళిదాస' బిరుదుతో విరాజిల్లిన అపరశారదావతారం. నడిచే సరస్వతి. 'నడిమింటి' లో వున్న పుంభావ సరస్వతి. మంగళేశ్వరశాస్త్రిగారు 1759లో తూర్పు గోదావరిలోని 'గన్నవరం'లో శ్యామల సోదెమ్మ, చయనులు గారి సంతానఫలం. సహస్రపూర్ణిమా దర్శనం చేసి 80వ యేట 1839లో పరమపదించారు.

10) సుందర రామాయణ వ్యాఖ్యాత సుందరరామశాస్త్రి.

వాల్మీకి సంస్కృతంలో వ్రాసిన ఆదికావ్యం శ్రీమద్రామాయణానికి తెలుగులో ప్రతి పదటీకా తాత్పర్యాలు వ్రాసి 15 సంపుటలలో ప్రకటించిన విద్వత్పతి, పండితుడు చదలువాడ సుందర రామశాస్త్రి. వావిళ్ళరామస్వామి శాస్త్రిగారికి స్వయానా అల్లుడు. సంస్కృతంలో, తెలుగులో గొప్ప పాండిత్యం సాధించారు. అద్వైత మతాన్ని అవలోదనం చేశారు. భగవద్గీతకు ఆనంద చంద్రిక వ్యాఖ్యానం వ్రాసిన బుద్ధిజీవి. 'ఆదిత్య స్తవం' శతకకర్త. దీని భావాలన్నీ మయూరుడు సంస్కృతంలో వ్రాసిన సూర్యశతకం భావాలతో సరితూగేట్లున్నాయని పండితాభిప్రాయం, వావిళ్ళ వారి ప్రెస్ ను మామగారి నిర్యాణం తర్వాత 10 సంవత్సరాలు నిర్వహించి సాహితీసేవ చేశారు. ఆర్షభావ వ్యాప్తికి సహాయపడ్డారు. 1849లో జన్మించి 1925లో మరణించిన రామపాదసేవా దురంధరులు సుందరరామశాస్త్రి.

వందలాదిగా వుండే వారు. వారి శిష్యులం అని చెప్పుకోవటం అదో గౌరవంగా భావించేవారు. ఆ శిష్యపరంపర వీరి 68వ యేట వీరికి 'గురుపూజోత్సవం' వైభవంగాచేసి తమభక్తి ప్రపత్తుల్ని చాటు కొన్నారు. ఇంతటి కీర్తి ప్రతిష్ఠలు, సన్మానాలు, గౌరవాలు, బిరుదులు అందుకొన్న మహామహోపాధ్యాయ, పండిత చక్రవర్తి శ్రీ తాతా సుబ్బారాయశాస్త్రి 77వ యేట 1944లో కీర్తిశేషులయారు.

12) అపర గౌతమ అక్షింతల సుబ్బాశాస్త్రి

న్యాయశాస్త్రం పేరు వినగానే 'గౌతమమహర్షి' జ్ఞాపకం వస్తాడు. ఆయన ముఖతః వెలవడిందే న్యాయం. "ప్రమాణైరర్థ పరీక్షణం న్యాయః " అన్నారు - అంటే ప్రమాణం ద్వారా అర్థాన్ని పరీక్షించటమే న్యాయం. "In India we have one of the best logical developments of thought అన్నాడు జర్మనీ పండితుడు మాక్సుముల్లర్. కళ్ళు మొదలైన యింద్రియాలు ఆత్మవల్లనే సుఖాలు గ్రహిస్తాయని, ఇచ్చాద్వేషాలు ఆత్మకు అనుసంధానాలని చెప్తుంది న్యాయం. కోరికలు లేకపోతే జన్మ వుండదనీ చెప్పింది. యుక్తితో న్యాయవైశేషికాలు విజ్ఞాన శాస్త్రం, సామాన్యజ్ఞానాలను సమర్థిస్తూ, పరిశీలనలో తత్వాన్ని బోధిస్తాయని రాధాకృష్ణ పండితుడంటాడు. న్యాయం, తర్కాల్నిస్తుంది. ఈ న్యాయ శాస్త్రాన్ని బ్రహ్మనుంచి 24 వ వాడైన వాత్సరుషి శిష్యుడు గౌతముడు చెప్పాడు. వ్యాసునికి మార్వమే అరుణనేమి మహర్షి చేత గౌతముడు వేదాల్ని ప్రసరింపజేశాడంటారు. ఋగ్వేదంలోనే గౌతమమహర్షి ప్రస్తావనవుంది. మిథిల దగ్గర క్షీరోదధి నది తీరంలో గౌతముడు జన్మించినట్లు తెలుస్తోంది. ఈయనకు 'అక్షపాదుడు' అనే పేరు వుంది. పాదాలలో కళ్ళు ప్రసాదించాడు పరమేశ్వరుడు ఎప్పుడూ తన్మయత్వంలో, బాహ్యస్మృతి లేకుండా తిరుగుతున్న గౌతముడికి. వ్యాసుడు ఈయన శిష్యుడే. ఒకసారి ఆయన్ను వదిలి వేరే గురువును చేరాడట వ్యాసుడు. గురుద్రోహం తెలిసి పాదాలలోని కళ్ళతో అంతా తెలుసుకున్నాడట గౌతమమహర్షి. 'వైయాయుకః తు అక్షపాదః' అని అమరం చెప్తుంది. 16 పాదాలుగల న్యాయ శాస్త్రాన్ని బోధించాడు కనుకనూ అక్షపాదుడంటారు. 16 జతల 'రజతపాష' లు గల అక్ష అనే బంగారు నాణాలను పోలినవాడని అర్థం. 22 క్యారెట్లకు బదులు 16 క్యారెట్ల బంగారం వుండేదన్నమాట.

అంతటి పండితుడు, విద్వాంసుడు లేడని అందరు భావించేవారు శాస్త్రిగారి వైదుష్యాన్ని చూసి. అందుకే 1912లో శాస్త్రిగారికి 'మహామహోపాధ్యాయ' బిరుదును ప్రభుత్వం అందజేసి విశేష గౌరవాన్ని కూర్చింది. ఈ గౌరవం పొందిన మొదటి మహోపాధ్యాయులు శాస్త్రిగారే. ప్రిన్స్ ఆఫ్ వేల్సు వీరిని మద్రాసుకు ఆహ్వానించి స్వర్ణకంకణాన్ని శాస్త్రిగారికి స్వయంగా తొడిగారంటే వారి ప్రతిభకు పట్టం కట్టి నట్లే కదా! కాశీ, పుదుక్కోట సంస్థానాలను సందర్శించి పండిత శాస్త్ర చర్చలు చేసి, గెలిచి జయపత్రాలు పొందారు. కాశీలో జగత్ప్రసిద్ధి చెందినవాడు, అగ్రగణ్యుడు అయిన 'జయదేవ మిశ్ర' పండితుడు శాస్త్రి గారి పాండిత్యాన్ని విని, చూసి, రెండు చేతులు ఎత్తి నమస్కరించేవారట. అంత ప్రజ్ఞ వారిది. తనంతటి పండితున్ని మెచ్చిన సంస్కారం మిశ్రగారిది. సాహిత్య సరస్వతులు వారిద్దరు పరస్పరం గౌరవించుకొన్న అరుదైన సంఘటనం. ఇది అందరికీ ఆదర్శప్రాయం.

శాస్త్రిగారు విజయనగరం దగ్గర 'ఒంటితాడి' గ్రామంలో 1867లో జన్మించారు. శాస్త్రాధ్యయనంలో నిజంగానే 'ఒంటితాడి' గా నిలబడి, తనవూరి పేరుకు సార్థకత చేకూర్చారు. తల్లి సోమిదేవమ్మ, తండ్రి సూర్యనారాయణాచార్యులు. తండ్రి గారు వీరిని రోజూ ఎత్తుకొని తీసుకొని పోయి విజయనగరంలో బులుసు సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి గారి వద్ద 8వ యేట సంస్కృత సాహిత్యాలను నేర్పించి పండితులను చేశారు. ఆ తండ్రిగారి శ్రద్ధ కుమారుని పాండిత్య ప్రవీణుని చేసింది. తిరుగులేని పండితప్రకాండులయారు దీక్ష, పట్టుదల, శ్రద్ధలతో.

నిష్ఠగల జీవితం శాస్త్రిగారిది. అప్పటికే సంఘసంస్కరణ బాగా ప్రచారంలో వుంది. జాతీయోద్యమం వూపులో వుంది. తల్లి భాషపై ఆసక్తి జనంలో వ్యాపించి వుంది. ఇవన్నీ శాస్త్రి గారిని ఆకట్టుకున్నాయి. శిష్టాచార పరాయణులైనా శాస్త్రిగారు దుష్టాచారాలను ఖండించేవారు. కాలాన్ననుసరించి పద్ధతులు మార్చుకోవాలని ప్రబోధించారు. గాంధీగారి కంటే 15 సం॥ పూర్వమే వీరు ఖద్దరు ధరించేవారట. దేశీయతకు అంత గౌరవం కూర్చారు మహామహోపాధ్యాయ. పొందూరు ఖద్దరు వారికి చాలా యిష్టమైనదట. శ్రౌత సభల్లో, పండిత సభల్లో శాస్త్రిగారిని న్యాయ నిర్ణేతగా ఆహ్వానించేవారు. వారి తీర్పుపై అంత గౌరవం వుండేది అందరికీ. వారి శిష్య ప్రశిష్యులు

13) శాస్త్రార్థ విశారద నోరి సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి

బాల గంగాధర తిలక్ అసమాన దేశభక్తులు. స్వాతంత్ర్య సంగ్రామంలో అగ్రస్థానంలో వుండి నడిపించినవారు. 'స్వాతంత్ర్యం నా జన్మహక్కు' అని నినదించిన మహనీయుడు. కాంగ్రెస్ సారథ్యాన్ని వహిస్తూనే, మహారాష్ట్రంలో గణపతి నవరాత్రులను నిర్వహించి, దేశశక్తికి దాన్ని అనుసంధానించారు. జైలులో కఠిన శిక్షలను భరించినవారు. కారాగారంలోనూ అకుంఠిత దీక్షతో చదవటం, జాతిజనుల ఉన్నతికోసం నిరంతరం వ్రాయటం చేస్తూండేవారు. భగవద్గీతను అవలోడనం చేసి 'గీతారహస్యం'ను మరాఠీ భాషలో అత్యద్భుతంగా వ్రాసిన దార్శనికుడు. ఆ పుస్తకం చదివి ప్రభావితుడు కాని వారాకాలంలో లేరని చెప్పుకునేవారు. ఆ గీతా రహస్యాన్ని అన్ని భాషల్లోకి అనువదించజేసి అందజేయాలని భావించారు. తెలుగులో దానిని అనువదించాలంటే స్థాయి, సమర్థత వున్న పండితుని కోసం అన్వేషిస్తున్నారు. ఆ పండితుడికి మరారి భాషలో మంచి పాండిత్యం వుండాలి. వేదాంత శాస్త్రంలో అపరిమితమైన అభినివేశం వుండాలి అని భావించారు.

అప్పుడు తిలక్ గారికి వేదాంత శిరోమణి, విద్యార్థులకు వేదాంత శాస్త్రాన్ని బోధిస్తూ, ఆంధ్రదేశంలో అఖండ ప్రఖ్యాతి పొందిన నోరి సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రిగారి గురించి తెలిసింది. శాస్త్రార్థాలను వింగడించి చెప్పటంలో శాస్త్రిగారి పేరు ఆంధ్రదేశమంతటా మారుమోగిపోతోంది. తిలక్ గారు శాస్త్రిగారిని ఆహ్వానించారు. తనభావాన్ని వివరించారు. శాస్త్రిగారి అమోఘ పాండిత్యానికి ఆశ్చర్యపడ్డారు. తగినవారు లభించినందుకు సంతోషపడ్డారు. శాస్త్రిగారికి ఆ ప్రణాళిక నచ్చింది. తెలుగు సేతకు అంగీకరించారు. త్వరలోనే అత్యంత శ్రద్ధాసక్తులతో అనువాదం చేశారు. గహనమైన విషయాలను అత్యంత తేలికగా, అందరికీ అర్థమయే సరళశైలిలో అనువదించారు. తిలక్ మనసును తెలుసుకోవటానికి వివరంగా విశేషమైన పీఠిక వ్రాశారు. శంకరాద్వైతానికి, తిలక్ భావాలకు హస్తీమశకాంతరం అని అప్పటి దాకా భావించేవారు. శాస్త్రిగారి ఆంధ్రీకరణతో ఆరెండిటికి తేడా చాలా తక్కువ అన్న శాస్త్రిగారి అభిప్రాయాన్ని అంతా అర్థం చేసుకొన్నారు. 'సర్వకాలీన సమస్యలకు శుద్ధ స్ఫూటిక ఫలకం, ఆధ్యాత్మిక కవితా సతి నొసట నిత్యరస గంగాధర తిలకం' అని తిలక్ భాష్యాన్ని అందరూ అర్థం చేసుకొన్నారు. అదీ శాస్త్రిగారి భాషా, శాస్త్రపాండిత్యం. తిలక్ గారి మనస్సునే దోచిన వైదుష్యం వారిది.

ఇంత ప్రసిద్ధి చెందిన న్యాయశాస్త్ర మహోదధిని సులాగ్గా యిది, చులీకీకృతం చేసుకొని 'అపర గౌతమ' బిరుదు పొందారు అక్షింతల సుబ్బాశాస్త్రి. 1807లో జటప్రోలు సంస్థానంలోని అయ్యవారి పల్లెలో జన్మించారు తండ్రి సింగరశాస్త్రి వద్ద కావ్య, నాటక, తర్కశాస్త్రాలు చదివారు. తండ్రిని చిన్నతనంలోనే కోల్పోయారు. పెండ్లి అయింది. భార్యను, ఇంటినీ వదిలి కాశీ చేరారు. అక్కడ చంద్రనారాయణభట్టాచార్య శిష్యులై, పుస్తకాలు లేకుండానే గురుముఖతః ఏకసంధాగ్రాహిగా వేదాంత మీమాంస శాస్త్రాలను నేర్చేశారు.

ఎనిమిది సంవత్సరాలు కాశీలో విద్యాభ్యాసం పూర్తి చేసి యింటికి తిరిగి వచ్చారు. వీరికీ, మైసూరు ఆస్థాన విద్వాంసుడు ప్రతివాది భయంకర అనంతాచార్యులకు గద్వాలలో శాస్త్ర చర్చ మూడు రోజులు మహాపోటీగా జరిగిందట. ఆచార్యులవారిని అక్షింతలవారు జయించి, వారిచే ప్రశంసాక్షతలను పొందారు. ఆస్థానాధీశుడు కఠీ చంద్రహారంతో సహా సత్కరించి, గౌరవించి పంపారట. వనపర్తి, గద్వాల, ఆత్మకూరు మొదలైన సంస్థానాలనూ దర్శించి, పండితులను శాస్త్ర చర్చలో జయించి జయ కేతనం ఎగురవేశారు. శంకరాచార్యులు వ్రాసిన బ్రహ్మ సూత్రభాష్యంకు ఆర్యావృత్తంలో సులభంగా అందరికీ అర్థమయే భాషలో 'భాష్యార్థ రత్నమాల' వ్రాశారు. దీనికి చాలా ప్రసిద్ధి వుంది. న్యాయశాస్త్ర విద్యా ప్రవీణులైన 'అపర గౌతమ' బిరుదును సార్థకం చేసుకొన్న సుబ్బాశాస్త్రిగారు 64వ యేట 1871లో పరమపదించారు.

I maintain that to every body who cares for him self, for his ancestors, for his history for his intellectual development, a study of Vedic literature is indispensable. - Max Muller

The vedas belong to the history of the world. All instructions and exhortation of the Vedas are addressed to humanity at large. - A.C. Bose

Veda in it's wider sense is not the name of any particular book but of literature. - S.D. Gupta

14) పాదుకాంత దీక్షాపరులు హనుమచ్ఛాస్త్రి

శాస్త్రాలను కష్టపడి చదువుకోవచ్చు. ప్రతిభను ప్రదర్శించి ఉద్యోగం సంపాదించవచ్చు. పట్టుదలతో, దీక్షతో ఉద్యోగంలో ఉన్నత పదవి పొందవచ్చు. కాని తనకు అన్నం పెట్టిన ఆ పాఠశాలలను కళాశాలగా మార్చాలన్న తలంపు రావటం, వచ్చిందే తడవుగా, దానికి స్థలం సమకూర్చటానికి తన స్వంత పొలమే యివ్వటం, ఉదారతకు మారుపేరుగా నిలిచిపోవటం ఏ ఒక్కరిద్దరు ఉద్యోగులకో సాధ్యమవుతుంది. అలాంటి ఆదర్శమూర్తి గాజులపల్లి హనుమచ్ఛాస్త్రి. 1883లో నెల్లూరు మండలంలో వేగూరు వూరిలో జన్మించిన పుణ్యమూర్తి. హనుమపేరు పెట్టుకొన్నందుకు తన విద్యాసేవాభావాన్ని చాటుకొని, సరస్వతీ దాస్యం చేసిన పవిత్రప్రాదయుడు. పుష్పగిరి తిమ్మన కవి సంతతివాడు. తల్లి వెంకమ్మ, తండ్రి సీతారామశాస్త్రి.

చిన్నతనంలోనే తల్లిదండ్రులను పోగొట్టుకొన్న దురదృష్టవంతుడు శాస్త్రి. అయినా విద్యావ్యాసంగాన్ని కొనసాగించారు. సంస్కృత కావ్యాలను అందిన ప్రతి గురువు వద్ద కూర్చుని నేర్చారు. తిరుపతి వెళ్ళి గ్రంథాలను ఆకళింపు చేసుకొన్నాడు. గోదావరి జిల్లా అనంతవరం చేరి మంగిపూడి వెంకటశాస్త్రిగారి దగ్గర 12 సంవత్సరాలు దీక్షగా విద్య కొనసాగించి మహాభాష్యాంతంగా వ్యాకరణ శాస్త్ర పాండిత్యం సంపాదించారు. అక్కడే కొంతకాలం వుండి అధ్యాపనమూ చేశారు. తర్వాత తెనాలి సంస్కృత కళాశాలలో అధ్యాపకులుగా పనిచేశారు. భార్య మరణించగా, ద్వితీయం చేసుకొని, తన విద్యావ్యాసంగం కొనసాగించారు. నెల్లూరు వెళ్ళి అన్నవరపు రాఘవ శాస్త్రిగారి వద్ద వేదాంత శాస్త్రాధ్యయనం పూర్తి చేశారు. మంత్ర శాస్త్రం కూడా నేర్చారు. పాదుకాంత దీక్షను పొంది ధన్యత చెందారు. నెల్లూరు సంస్కృత పాఠశాలలో ప్రధానోపాధ్యాయ పదవి చేబట్టి దానికి తన సేవా తత్పరతతో వన్నె తెచ్చారు. మన్ననలందారు.

ఆ పాఠశాలను కళాశాలగా మార్చే ప్రయత్నం జరుగుతుండగా, శాస్త్రిగారు తన కున్న రెండేకరాలను కళాశాల స్థాపన కోసం ఉదారంగా వ్రాసిచ్చారు. తనకు అన్నంపెట్టిన సంస్థ అభివృద్ధికి తనవంతు సహకారం అందించి సెహబాస్ అనిపించుకొన్నారు. ఆయనకంటే ధనికులు, వదాన్యులు వుండి వుండవచ్చు. కాని తక్షణం ఎవరు స్పందించి కార్య రంగంలో దూకుతారో వారే చరితార్థులు. అలా అరుదైన గౌరవం పొందారు శాస్త్రిగారు. వీరితో పాటు మిగిలిన వారూ కదిలారు, విరాళాలందించారు. పాఠశాల సంస్కృత కళాశాలగా వెలసింది. విలసిల్లింది. ఎందరికో విద్యాభిక్షనిచ్చింది. శాస్త్రిగారిని కళాశాల అధిపతిగా చేసింది యాజమాన్యం. తగిన

ప్రపంచ ప్రసిద్ధిచెందిన దండిభట్ల విశ్వనాథశాస్త్రిగారి శిష్యులే వీరు. కాశీలో యీ గురువు వద్ద సుమారు 15 సంవత్సరాలు శుశ్రూష చేసి వ్యాకరణ, న్యాయ మీమాంస శాస్త్రాలలో అపారపాండిత్యం సాధించారు. శాస్త్రి గారి వాదనకు ప్రతిపక్షులు కూడా ఆశ్చర్యపడి దాసోహమనే వారంటే వారి వాదనా పటిమ ఏపాటిదో మనకు తెలుస్తోంది. దేశమంతా సంచారం చేస్తూ, వాదోపవాదాలు చేస్తూ జైత్రయాత్ర చేశారు. అయితే ఒకసారి విజయనగరంలో భీమాచార్యులతో జరిగిన పోటీలో ఓడిపోయారట. అంతే - శాస్త్రానికి, వాదనా పటిమకు పదును పెట్టుకోవాలని నిర్ణయించారు. అపజయానికి కృంగిపోలేదు. ప్రత్యర్థిని మనసారా అభినందించారు - మళ్ళీ కాశీ చేరారు. శాస్త్రాధ్యయనం కొనసాగించారు. రాటుదేలి ఆంధ్రదేశానికి తిరిగి వచ్చారు. ఇంక పరాజయం అనేది నిఘంటువులో లేకుండా దిగ్విజయ యాత్ర కడదాకా కొనసాగించి సాహో! సుబ్రహ్మణ్య శాస్త్రి! అనిపించుకొన్నారు. శాస్త్రార్థ వివరణలో అపర శారదామూర్తులని ప్రఖ్యాతి పొందారు.

శాస్త్రిగారిని కాకినాడ పౌరులు ఆహ్వానించి వసతులు కల్పించి గౌరవించారు. వ్యాకరణ శాస్త్రార్థాలను నిత్యం వివరిస్తూ జీవితం సాగించారు. ఎన్నో పౌర సన్మానాలు సత్కారాలు అందుకొన్నారు. 1912 నుంచి 8 సంవత్సరాలు తెనాలిలో సంస్కృత కళాశాలలో ప్రిన్సిపాల్ గా పనిచేస్తూ శిరోమణి తరగతులకు అధ్యాపనం చేసేవారు. ఈ కాలంలోనే తిలక్ నుంచి పిలుపు వచ్చి, గీతా రహస్య ఆంధ్రీకరణ చేశారు. 1867లో శాస్త్రి గారు జన్మించారు. 1927లో షష్టిపూర్తి కాలంలో జీవితం చాలించారు. గోదావరి తీరంలో వెలసిన మహాశాస్త్ర పండితుల్లో వ్రేళ్ళమీద లెక్కింపదగిన వారిలో శాస్త్రిగారొకరు.

Placing of duty about beauty, of morality above happiness, but only so can we cease to be beasts and begin to be gods.

Morality is not properly the doctrine of how we may make our selves happy, but how we may make our selves worthy of happiness.

- Immanuel Kant

1882లో నెల్లూరు జిల్లా 'కలువవాయి' లో జన్మించి, నివాసస్థానంగా కడప జిల్లా బద్వేలు తాలుకా వెంకట్రామపురంను చేసుకొన్నారు. తండ్రి సుబ్రహ్మణ్యవధాని, తల్లి కామాక్షమ్మ తండ్రి, తాత వేదాధ్యయనపరులు, ముత్తాత సోమయాజి కూడా. శ్రీ శేషాద్రి11వ యేట కాలినడకతో కాశీ చేరారట. అక్కడ నాలుగేళ్ళు విద్యనేర్చి, తెనాలి వచ్చారు. ఖసిం కోట దగ్గర విద్యాతపస్సులో గడిపారు. యోగాభ్యాసం చేసి, శారీరక, మానసిక ఆరోగ్యాన్ని పుష్కలంగా సాధించారు. 1901లో కర్నూలు కోల్స్ హైస్కూలులో తెలుగు పండితులుగా చేరి 36 సంవత్సరాలు పనిచేసి ప్రధానాంధ్ర పండితులుగా విరమించారు. గజారోహణం జరిగింది యిప్పుడే, యిక్కడే.

కవిత్వం చిన్నతనంలోనే అభి, అవధానాలపై మోజు పడ్డారు. వీరేశలింగంగారి బోధలతో విరమించారు. కావ్యరచన ప్రారంభించి దీక్షగా చివరి వరకు కొనసాగించారు. నాటకాంత సాహిత్యం, అలంకారశాస్త్ర, వ్యాకరణ, జ్యోతిష శాస్త్రాలలో నిష్ణాతులైనారు. యోగ, మంత్ర, ధర్మ శాస్త్రాల అంతుచూశారు. నాడీజ్ఞానం బాగా తెలిసినవారు. చెయ్యి చూసి వ్యాధి నిర్ధారణ చేయటంలో దిట్ట. ఆయుర్వేదాన్ని ఆపోసన పట్టారు. జ్యోతిషశాస్త్రాన్ని రాణి నరసింహ చయనుల దగ్గర సాధించారు. నిత్య సాధకులు మంత్ర శాస్త్ర మర్మం తెలిసిన వారవటంతో రోజూ పూజ, దేవతార్చన చేసి తీర్థ ప్రసాదాలతో వ్యాధులతో బాధపడే జనానికి వూరట కల్గించే వారు. వందలాది శిష్యులకు విద్యాదానం చేసిన గురువులు. పాదుకాంత దీక్షగైకొన్న మనీషి. శ్రీవిద్యోపాసకులు, వశ్యవాక్కులు, ఆయన వ్రాసిన పుస్తకాలను లెక్కించటం కష్టం అని చారిత్రకుల భావన.

శ్రీరామావతారతత్వాన్ని 12 భాగాలుగా వ్రాసి వాల్మీకి హృదయాన్ని సామాన్యులకు అందజేశారు. రామాయణాన్ని పద్యకావ్యంగ వ్రాశారు. బ్రహ్మాండ పురాణాన్ని తెలుగు చేశారు. హనుమద్విజయం, సంగ్రహ భారత, భాగవతాలు వ్రాశారు. ప్రతి వేదాంత విషయాన్ని పురాణ విశేషాలను ఎన్నోవ్యాసాలుగా వ్రాసి ప్రచురించారు. కంచి కామకోటి పీఠ ఆస్థాన పండితునిగా నియమింపబడి గౌరవింపబడ్డారు. బాల సరస్వతి, అభినవ నన్నపాచార్య, అభినవ వాల్మీకి ఆంధ్రవ్యాస, సంస్కృతసూరి, మహాకవి బిరుదాంకితులు. కళాప్రపూర్ణ గౌరవాన్ని విశ్వ విద్యాలయం నుంచి పొందిన నిజమైన కళాప్రపూర్ణులు. కావ్యతీర్థ, స్మృతితీర్థ అన్న బిరుదులను సార్థకం చేసిన పుంభావ సరస్వతులు. నడయాడే శారద. రచిస్తూ వుండే వాణీ విలాసుడు. 68వ యేట 1950 లో బ్రహ్మపదమందిన బ్రాహ్మీమయమూర్తి జనమంచి శేషాద్రిశర్మ, ప్రాతఃస్మరణీయులు.

ప్రతిఫలం యిచ్చి రుణం తీర్చింది. వారు ఆ కళాశాలను తమ శక్తి సామర్థ్యాలతో ఉన్నతంగా తీర్చిదిద్దారు. వారి కీర్తి రాష్ట్రాంతరాలలో మారు మ్రోగింది. ఆ తర్వాత కూడా నాల్గు ఎకరాలు కళాశాలకు వ్రాసి యిచ్చి తమ వదాన్యతను చాటుకొన్నారు. కళాశాల అభివృద్ధికి యితోధికంగా కృషిచేశారు. తమ 63వ యేట 1956లో హనుమచ్ఛాస్త్రి తనువుచాలించి, కీర్తి శరీరులైనారు. వారి ఆత్మ నెల్లూరు కళాశాల సంస్కృతాధ్యయనానికి నిరంతరం స్ఫూర్తి నిస్తూంటుందని భావిస్తారు. హనుమ చిరంజీవి కదా! హనుమచ్ఛాస్త్రి చిరంజీవే!

15) విద్యాతపోనిధి జనమంచి శేషాద్రిశర్మ

విద్యార్థులకు పాఠాలను సుబోధకంగా చెప్పగలిగే ఉపాధ్యాయులు కొందరే వుంటారు. విద్యార్థులకు కావలసిందేదో తెలుసుకొని, ఉపాధ్యాయులను ప్రోత్సహించి, విద్యావ్యాసంగంతో, విద్యేతర విషయాలతో పాఠశాలను తీర్చిదిద్దే ప్రధానోపాధ్యాయులు కూడా కొంతమందే వుంటారు. ఆ ప్రధానోపాధ్యాయుని వ్యక్తిత్వానికి ఆకర్షితులై, అరుదైన గౌరవాన్ని, సన్మానాన్ని అందించే విద్యార్థిలోకమూ తక్కువగానే వుంటుంది. కళాశాలలో యివి మరీ తక్కువగా జరుగుతాయి. అయితే సర్వేపల్లి రాధాకృష్ణ పండితుని ఆచార్యత్వానికి ముగ్ధులైన కళాశాల విద్యార్థులు ఆయనను గుర్రం బండిలో కూర్చోపెట్టి, గుర్రాలకు బదులు తామే బండిలాగి వీడ్కోలు చెప్పటం చరిత్రలో మరుపురాని ఘట్టంగా మనకు తెలుసు. అసలు తెలుగు పండితులంటేనే చులకన. ఆయన క్లాసులో పాఠాలు వినే విద్యార్థులే తక్కువ. అల్లరికి తెలుగు క్లాసులు పెట్టింది పేరుగా మనం చూస్తూనే వున్నాం. కానీ వీటన్నిటికి విభిన్నంగా ఓ పాఠశాల విద్యార్థి బృందం తమకు తెలుగు బోధించిన మహాపండితునికి గజారోహణం జరిపించి, తమ పాఠశాల కీర్తిని చరిత్ర పుటల్లోకి యెక్కించింది. ఆ పాఠశాల పేరే కర్నూలు కోల్స్ మెమోరియల్ హైస్కూల్. ఆ విశిష్ట గౌరవం, వీడ్కోలు పొందిన వారే శ్రీ జనమంచి శేషాద్రిశర్మగారు. ఇంటి పేరులోనే మంచి వుండటం వల్ల జనమందరికి మంచివారై గృహనామాన్ని సార్థకం చేసుకొన్నారు. ఇక ఆది శేషువు అనంత విద్యులకు ఆలవాలం. ఆ శేషుని వైదుష్యమూ స్వంత పేరులోనే వుండటమేకాదు, ఆ పవిత్రతను తన గుణ, శీల వర్తనాలలో ఆచరించి చూపించిన వారు శర్మగారు. శర్మపేరునూ సార్థకం చేశారు. ఎంత విద్యాధికులైనా, నిరంతరం అధ్యయనం చేయటం, నిత్యవిద్యార్థిగా వుండటం శర్మగారికి యిష్టం.

సాహిత్య రత్నాకరంలో విద్యానాథుని, సింగభూపాలుడు వ్రాసిన 'రసార్ణవ సుధాకరం'ను గురించి పేర్కొనటం, అప్పకవీయంలో సూరిని గురించి వుండటం వల్ల ఇతని కాలంపై సందిగ్ధత వచ్చింది. అందుకే 1414 నుంచి 1625 లోపల వుంటాడని భావించారు.

17) అభినవ కాళిదాసు ములుగు పాపయారాధ్యులు

పరమ మాహేశ్వరులుగా, పరదేవతయైన లలితా త్రిపుర సుందరి ఉపాసకులుగా, యోగసాధనా ప్రవీణులుగా, మంత్రశాస్త్రకోవిదులుగా, సంస్కృతాంధ్రలలో విశేష పాండిత్య ప్రవీణుడిగా, శతాధిక గ్రంథకర్తగా ములుగు పాపయారాధ్యులు ఆంధ్రులకు ఆరాధ్యులు. మనకు 12 మంది ఆరాధ్యులున్నారు. అందులో ఒకరైన వేమనారాధ్య వంశానికి చెందిన వారు. 1778 లో జన్మించారు. చిన్నప్పటి పేరు సంగమేశ్వరశాస్త్రి. ఆమరావతీ పట్టణ నివాసులైనారు.

అమరావతి ప్రభువు వాసిరెడ్డి వెంకటాద్రినాయునికి గురువుగా, ఆస్థాన పండితునిగా పాపయారాధ్యులు ప్రఖ్యాతిపొందారు. రాయలకు పెద్దన అంటే యెంత గౌరవమో వెంకటాద్రికి పాపయ అంటే అంతటి గౌరవం. అయితే పెద్దన రాయలకు మనుచరిత్ర అంకితమిచ్చాడు. కాని పాపయగారు నాయనికి యేకావ్యం అంకితమివ్వకపోవటం చోద్యంగా వుంటుంది. నాయని దత్తపుత్రుడు జగన్నాథ రాయల కోరికపై దేవిభాగవతం వ్రాసి కాశీవిశ్వనాథునికి అంకితమిచ్చారు. అఖండ పాండితీగరిమ గలవారని వారి గ్రంథ రచనల వల్ల తెలుస్తుంది. ఆంధ్ర గీర్వాణాలలో అందెవేసిన చేయి. రెండు భాషల్లోని వ్యాకరణాలను మధించారు. రెండు భాషల్లోను సమాన ప్రతిభతో ఉదాత్త కవిత్వం వ్రాశారు. విద్య నేర్వటమేకాదు విద్యార్థులకు విద్య గరపారు. అమితమైన ప్రజ్ఞాపాటవాలు ఆరాధ్యులకాలవాలాలు. ఆర్యావతీ శివస్తోత్రం, ఏకాదశి చంపువు, కళ్యాణ చంపు సంస్కృత కావ్యాలు వ్రాశారు. దేవీ భాగవతం, అహల్యా సంక్రందన విలాసం, వేమనారాధ్య చరిత్ర మొదలైన తెలుగు రచనలు చేశారు. శతాధిక గ్రంథ కర్తగా పేరు పొందారు. వశ్యవాక్కులని ప్రసిద్ధి. పరమ నియమ నిష్ఠా గరిష్ఠతలో పవిత్రజీవనం గడిపిన పుణ్యమూర్తి. శైవమతావలంబి ఐనా శివకేశవభేదంలేని హరిహరద్వైతభావం వున్న ఆత్మ సంస్కారి. 'అపరకాళిదాసు'గా, 'పుంభావ సరస్వతి'గా, రాజకీయ దురంధరుడుగా, ప్రజ్ఞామూర్తిగా పాపయారాధ్యులు గణుతికెక్కారు. ప్రజల మనసుల్లో చిరస్థానం సంపాదించుకొన్నారు. 1852లో డెబ్బైనాల్గు యేండ్ల వయసులో శివసాయుజ్యం చేరారు. జన్మను సఫలీకృతం చేసుకొన్నారు.

16) సాహిత్య రత్నాకరుడు ధర్మసూరి

ధర్మనాలు ఆరు. షడ్ధర్మనాలని పిలుస్తాం. ఒక దానిలో పాండిత్యం గడించటమే సాధన వల్ల సాధ్యం. ఆ పాండిత్యాన్ని ఒరిపిడిపెట్టి విద్వాంసులతో వాదాలు, చర్చలు చేసి గెలవటం చాలా శ్రమతో కూడింది. అలాంటి ధర్మనాలను ఆరింటినీ ఆపోసన పట్టి, ఆ ధర్మనకారుల అపర అవతారమూర్తిగా పేరు పొందటం అత్యంత మేధావికి మాత్రమే సాధ్యం. ఆ ధర్మనకారులే వారణాసి ధర్మసూరి. సూరి అంటేనే పండితుడు - మరి ధర్మసూరి అంటే ధర్మశాస్త్రాలలో అశేష పాండితీప్రచండుడని సార్థకనాముడయాడు. గుంటూరు మండలంలో కరీవరంలో జన్మించాడు సూరి 1414లో. విద్యవ్యాపిగా ప్రసిద్ధుడైనాడు. ఆగమాలను ఆసాంతం అవగతం చేసుకోవటం వల్ల ఆగమపారదర్శిగా పిలువబడ్డారు. షడ్ధర్మనాలను అవలోడనం చేయటం వల్ల షడ్ధర్మనాచార్యుడని పేరు పొందాడు. ఈ ధర్మన సరస్వతి ముందు పుంభావ సరస్వతి జనార్ధనాచార్యుడు నిలువలేక పోయాడట. దానిలో 'వాది కేసరి' అనిపించుకొన్నాడు. వేదవేదాంగముల అంతమును శోధించిన మహావేద విద్యారహస్యుడు. 14 విద్యలతో పరిపూర్ణజ్ఞానం సంపాదించాడు. 'పదవాక్య ప్రమాణ పారావార పారిణ'డని వినుతి కెక్కిన మహనీయుడు. సంస్కృతంలో, ప్రాకృతంలో కావ్య నాటకాలు వ్రాసిన విద్యవ్యాపిశేఖరుడు. న్యాయశాస్త్ర నిష్ణాతుడు. తర్కశాస్త్ర కోవిదుడు. అయినా అతని కవిత్వం కర్కశం కాకుండా సరళ సుందరంగా, సాఫీగా, సూటిగా వుండటం ప్రత్యేకత.

సూరికి ప్రఖ్యాతి తెచ్చిపెట్టిన గ్రంథం 'సాహిత్య రత్నాకరం'. బాల భాగవతం, హంస సందేశం అనే కావ్యాలు, కంస వధ, నరకాసుర విజయం అనే రూపకాలు, కృష్ణా స్తుతి, సూర్యశతకం వ్రాశాడు. సాహిత్య రత్నాకరానికి ఇతర రాష్ట్రాల పండితుల ప్రశంస బాగా లభించింది. ఒరియా భాషలో దీనికి వ్యాఖ్యానం వ్రాశారు అక్కడి పండితులు. అన్ని సాహిత్యరీతులు దీనిలో సమీక్షించాడు సూరి. నాట్యం, నాటకం జోలికి పోలేదు. ప్రతాపరుద్ర యశోభూషణం వ్రాసిన విద్యానాథుని 'కుక్షింభరి' అని అసలు పేరెత్తకుండ విమర్శించి 'రామచంద్ర ఘనసార యశోపరిమళం' పేర రచించాడు. భోజుడు శృంగారం ఒకటేరసం అని సిద్ధాంతీకరిస్తే, సూరి కరుణ మొదలైన వాటిలోను రసం వుంది అన్న అభినవగుప్తుని సిద్ధాంతాన్ని సమర్థించాడు.

సీతారామశాస్త్రి తర్కశాస్త్రాధ్యాయి. వేదాంత విద్యాగరిష్ఠుడు. తర్కశాస్త్ర పరిపూర్ణుడు. హంపి విరూపాక్ష పీఠానికి ఆస్థాన పండితస్థానం పొందిన విద్యాగరిష్ఠుడు. విగ్రహారాధనను ఖండిస్తూ వ్రాసిన పుస్తకానికి ప్రతిగా 'ఖండన మండనం' వ్రాసి ఆర్షమత ప్రచారకునిగా లబ్ధ ప్రతిష్ఠలయారు.

జగన్నాథశాస్త్రి ఘనాంతం చేశారు. నిత్యవేదాధ్యయన, అధ్యాపనంతో అయినవల్లి గ్రామాన్ని పునీతం చేసిన వేద పండితులు.

ఇలా యీ ఆర్గురు అన్నదమ్ములు నాలుగు వేదాలకు, షట్సాస్త్రాలకు, వ్యాకరణ, కావ్యనాటకాలంకారాలకు, వేదాంత విజ్ఞానానికి, యజ్ఞయాగాది సత్కీర్తనలకు, అధ్యయన అధ్యాపనాలకు నిలయాలై, ఆర్షధర్మవ్యాప్తికి తమ జీవితాలనర్పించిన పుణ్య మూర్తులు. ర్యాలి గ్రామానికి కీర్తి చంద్రిక లల్లి, జగన్మోహినిని జగన్మోహనంగా తమ విద్యావైదుష్యాన్ని నైవేద్యం చేసిన సాహితీ మూర్తులు, ఆరుగురికి ఆరుకోట్ల వందనాలు, అభినందనాలు వారిని కన్న తల్లిదండ్రులకు శిరస్సువంచి పాదాభివందనాలు.

19) విజయనగర భోగనాథుడు

'అచట బుట్టిన చివురు కొమ్మైన చేవ' అని రాయల విజయనగరాన్ని అభినవించవచ్చు. మాధవ విద్యారణ్యులు విజయనగరాన్ని పునీతం చేశారు. సాయణ, మాధవాచార్యులు విజయనగర స్థాపకులు. వీరి సోదరుడే భోగనాథుడు. అన్నలకు తగ్గ తమ్ముడు. మహాకవిగా ప్రసిద్ధుడు. సంగభూపాలుని మంత్రి. 'బిట్రగుంట ప్రశస్తి' కావ్య నిర్మాత. సాయణాచార్యులు తమ్ముడు వ్రాసిన గ్రంథాలను 'అలంకారసుధానిధి' లో ఉదహరించాడు. అవి రామోల్లాసం, త్రిపుర విజయం మొదలైన ఆరు గ్రంథాలు. సాయణుడు తమ్ముని కవిత్వాన్ని అలంకారాలకు ఉదాహరణగా వాడాడు. ఔదార్యగుణ సంపన్నుడనీ చెప్పాడు. కావ్యం తెలుసుకొన గోరేవారికి ఉపదేశం చేశాడు భోగనాథుడు. అన్ని సాహితీధర్మాలను పాటించాడని పండితాభిప్రాయం.

ఇతని కుమారులు ముగ్గురూ విశేష పాండిత్యం వున్నవారే. కంపణ సంగీత మర్మజ్ఞుడు. మాయణుడు కావ్యకలాపీ వీధీపథికుడు. సింగణ క్రమ, జటలలో సత్తా చూపిన వాడు. వేదాభ్యాసంలో విశేష ప్రతిభ చూపాడట. తండ్రికి తగిన కుమారులుగా నిలిచిపోయారు.

18) 'బొమ్మకంటి షట్కం'

బొమ్మకంటి వెంకట నృసింహశాస్త్రి, రామస్వామి అవధాని, అచ్చన్నశాస్త్రి, నృసింహశాస్త్రి, సీతారామశాస్త్రి, జగన్నాథశాస్త్రి అనే ఆరుగురిని 'బొమ్మకంటి షట్కం' అంటారు. వీరిది తూర్పు గోదావరి జిల్లా ర్యాలి. హరితన గోత్రీకులు. కుమారస్వామిని షణ్ముఖుడంటారు. అలానే వీరు ఆరు ముఖాలున్న పుంభావ సరస్వతులు. అందరూ అందరే. సుమారుగా వీరు 1850 నుంచి 1939 వరకు జీవించారు. వీరందరు సోదరులవటం అత్యంత విశేషం. వీరి తల్లి సుభద్రమ్మ, తండ్రి పేరు శాస్త్రి. షణ్ముఖుని జననం కోసం పార్వతీ పరమేశ్వరుల పరిణయం జరిగినట్లు వీరి వివాహము జరిగి వుంటుంది. కారణజన్ములైన కుమారులను కన్న తల్లిదండ్రులయారు.

వెంకటనృసింహశాస్త్రి వేద వేదాంగ ప్రవీణుడు. ఉర్లాం సంస్థాన వేదపరీక్షకులుగా ప్రసిద్ధి. రామస్వామి అవధాని ఘనాంత స్వాధ్యాయనపరులు. అత్యంత ప్రతిష్ఠాత్మకమైన వేద పరీక్షాధికారిగా ఉర్లాం సంస్థానంలో వున్నారు.

అచ్చన్నశాస్త్రి తర్క, జ్యోతిష పండితులు. 'సాహిత్య చక్రవర్తి' బిరుదాంకితులు. దేవీ పూజలో జన్మ ధన్యమైనవారు. సంస్కృతోపాధ్యాయులై వందలాది విద్యార్థులకు విద్యాబోధన చేసిన కవి పండితులు.

నృసింహశాస్త్రి అనేక విద్యలనారి తేరిన పండితుడు. తర్క, వ్యాకరణ, మీమాంస, వేదాంతాల అంతుచూసిన దిట్ట. అలంకార శాస్త్రంలో అద్భుత ప్రజ్ఞాధురీణులు. దీనికి మించి మహాకవి. అమ్మవారి తిలకంపై వెయ్యిశ్లోకాలు వ్రాశారు. వెంకటాధ్వరి దేవతావర్ణనాన్ని వేయి శ్లోకాల్లో చేస్తే, ఒక్క తిలకం బొట్టుమీదే వేయి శ్లోకాలు వ్రాసి మించి పోయారు. విక్టోరియా మహారాణిని స్తుతిస్తూ 'తారావళి' వ్రాశారు. ఇది హర్షుని నైషధకావ్యంలా వుంటుందట.

శంకారాచార్యులపైన , అద్వైత మతం మీద ఆక్షేపణ చేస్తూ వ్రాయబడ్డ మధ్వమత గ్రంథం అయిన ' మణి మంజరి'ని ఖండిస్తూ శాస్త్రిగారు, ' మణి మంజరి విశ్లేష' గ్రంథం వ్రాసి అద్వైత్యాన్ని, శంకరులను సమర్థిస్తూ దీక్షింప సమాధానం చెప్పారు. రామాయణంపై 'కల్పవల్లిక' పేరుతో వ్యాఖ్యానం వ్రాశారు. అందులో శ్రీరాముడు త్రిమూర్తుల అవతారాలకు కారణమైన లలితా త్రిపురసుందరి అవతారం అని, సీతాదేవి విమర్శ స్వరూపిణి అని, వీరిద్దరి వల్ల సృష్టి, స్థితి, లయ జరుగుతుందని వివరించారు.

శుక్రనీతిసారం, ఉపనిషత్కథలు వ్రాశారు. భద్రాపరిణయం అనే ప్రబంధానికి పూర్తివ్యాఖ్య వ్రాశారు. ప్రభావతీ ప్రద్యుమ్నానికి ముందుమాట వ్రాశారు. దానికి సమగ్రవ్యాఖ్యానమూ వ్రాశారు. ఈ ప్రబంధానికి మూలం హరివంశం అని తెలియజేసిన మొదటి వారు మల్లయ్య శాస్త్రిగారే. ఆంధ్రసూత్ర భాష్యానికి తెలుగు చేతగా ఉపనిషత్కథలు వెలువరించారు. వీరు 1853 లో జన్మించి 72 వ యేట 1925లో తనువు చాలించారు. వీరి కుమారులు ఉషశ్రీ వ్యాఖ్యాన సార్వభౌముడైతే, రంగనాథ్ పురాణ, ఇతిహాసాల్లోని విజ్ఞాన విషయాలను పరిశోధించి, విశ్లేషించి సరళభాషలో అందిస్తున్నారు. ఇద్దరూ తండ్రికి తగిన కుమారులే.

21) సాహితీ హిమాలయం పుట్టపర్తి

తాను వ్రాసిన కావ్యం తాను వ్రాసే పరీక్షకు పాఠ్యగ్రంథమవటం ప్రపంచ చరిత్రలో ఏ కవికీ జరుగని అరుదైన సంఘటన. ఆ కావ్యం 'పెనుగొండలక్ష్మి', ఆ కవి బహుభాషా చక్రవర్తి, సాహితీ హిమసానువు పుట్టపర్తి నారాయణాచార్యులు. ఆ పరీక్ష పండిత పరీక్ష 'విద్వాన్' పరీక్ష. చాలా ఆశ్చర్యకరమైన సంఘటన సాహిత్యచరిత్రలో. మరి వారి వంశం సామాన్యమైనదా! కృష్ణ దేవరాయల గురువు తిరుమల తాతాచార్యుల వంశం. అందుకే ఆ జిగి, బిగి.

1914 మార్చి 28న అనంతపురం జిల్లా పెనుగొండ తాలూకా చియ్యేడు గ్రామంలో జన్మించి, సరస్వతికి ముద్దుబిడ్డడైనాడు. 14 ఏళ్ళ వయసులో కవిత్వారంభం చేశారు. 14లో భాషలు నేర్చి పదునైన కవిత్వాన్ని అన్నిభాషల్లోను చెప్పగల సమర్థత సాధించారంటే వారి వైదుష్యం అరుదైన విషయం అనిపిస్తుంది. బాల్యంలోనే 'ప్రహ్లాద చరిత్ర' ను హరికథగా చెప్పిన బాల హరికిశోరం అల్లరి చిల్లరగా తిరిగి, యిల్లు వదిలి పోతూ, హరికథలతో మళ్ళీ లక్ష్మీ ప్రసన్నుడై ఇంటికి చేరటం మామూలైంది. జీవితం మీద విరక్తి కలిగి, హిమాలయోన్నత సాహితీమూర్తి హిమాలయాలకు చేరాడు. అక్కడ సద్గురువులు స్వామిశివానందానుగ్రహం పొందారు. అదొక మధుర క్షణం. ఆచార్యుల వారి జీవితమే మారిపోయింది. అమోఘ పాండిత్యం వశమైంది. పండితుల మెప్పు లభించింది. 'సరస్వతీపుత్ర' బిరుదం సార్థకం చేసుకొన్నారు.

20) ప్రతిభా వ్యుత్పత్తి నిలయుడు మల్లయ్యశాస్త్రి

ఆయనది కంచుకంఠం. భారత, భాగవత, రామాయణాలు ఆయనకు వాచోవిధేయాలు. సరస్వతి ఆయన నాల్గవై నర్తిస్తుంది. గహన విషయాన్ని అత్యంత స్పష్టంగా, సరళంగా వివరించగల నేర్పు, సామర్థ్యం వున్నవాడు. ఆకాశాణి ద్వారా తన స్వరతంత్రులతో పురాణ, ఇతి హాసాలను మీటి శ్రోతల హృదయాలను తట్టినవాడు. ధర్మసందేహాలను తీర్చి, రేడియోకు శ్రోతల్ని కట్టేసినవాడు 'ఉషశ్రీ' అని పిలువబడే పురాణపండ సూర్యప్రకాశ దీక్షితులు. ఇదంతా ఆయనకు జన్మతః సంక్రమించింది. కారణం తండ్రిగారు మహా పండితుడు, పురాణవేది అయిన పురాణపండ మల్లయ్య శాస్త్రి. మల్లయ్యగారు ఆంధ్ర, సంస్కృతాలలో అద్వితీయ పాండిత్యం సంపాదించారు. తండ్రి భద్రయ్య శాస్త్రిగారు రెండు భాషల్లో సమున్నత పాండితీగరిమ కలవారు. తండ్రివద్దనే మల్లున్నగారు విద్యాభ్యాసం ప్రారంభించి, తర్వాత విజయనగరంలో తర్కం, వ్యాకరణంలో ప్రజ్ఞా పాటవాలు సంపాదించారు. శంకరభాష్యాన్ని అవగతం చేసుకున్నారు.

సాధారణంగా ఆ కాలంలో సంస్కృత పండితులకు తెలుగు మీద చులకన భావం వుండేది. తెలుగు కావ్యాలు చదవటం నామోషి. దీనికి వ్యతిరేకం మల్లన్నగారు. అచ్చు అయిన ప్రతి తెలుగు గ్రంథాన్ని తరచి చదివారు. చదివినంతా నాలుక చివర నాట్యం చేస్తూ వుండేదట. రెడీరెకనర్లలా అడిగిందే తడవుగా ఆయాగ్రంథాలలోని విషయాలను పద్యాలు, శ్లోకాలతో సహా చెప్పగల మహాదారుణ ధారణకలవారు. పాఠం చెప్పేటప్పుడు పుస్తకం అక్కర్లేకుండానే అద్భుతమైన వ్యాఖ్యానం చేసి విద్యార్థులకు ఉత్తేజం కల్గించేవారట. ఏది చెప్పినా ప్రమాణ సహితంగా చెప్పి ఒప్పించేవారట. ధీనిధి అని, మేధానిధి అని, ప్రతిభావ్యుత్పత్తిలో మేటి యని పిలిచేవారీయన్ను. చక్కని వాక్కు మంచి చమత్కారం వారికి వెన్నతో పుట్టినాయి.

కొండపల్లి హైస్కూలులో తెలుగు పండితులుగా పనిచేశారు. రాజమహేంద్రవరం సంస్కృత పాఠశాలలో, అమలాపురం హైస్కూలులో తెలుగు పండితులుగా పనిచేసి, ఉత్తమ ఉపాధ్యాయులుగా పేరుపొందారు. పిఠాపురం ఆస్థానంలో తెలుగు గ్రంథ పరిశోధకులుగా నియమింపబడ్డారు. సూర్యరాయాంధ్రనిఘంటు రచనలో చాలా సంవత్సరాలు సేవలందించారు.

అమ్మను దర్శించి, ఆమెలోని 'అమ్మ' తనాన్ని బిడ్డలా అనుభవించారు. కంచి పెద్ద స్వామి 'చంద్రశేఖర సరస్వతి' సన్నిధానం యీ పుంభావ సరస్వతికి అనుకంప. రామాయణ ప్రవచనం నాల్గు సంవత్సరాలు గంగార్పురి సదృశంగా చెప్పి, లోతులు తరచి, భక్తులను ఆనంద రసామృతంలో ఓలలాడించారు.

లోకికం తెలియని మేధావి. బాలహృదయం. 'వ్యవహారజ్ఞత అంటని వైదిక జాతకుడు' అని సి.నారె. అన్నారంటే అది నిజమే. 1972లో ప్రభుత్వం 'పద్మశ్రీ' బిరుదు నిచ్చి సత్కరించింది. ఆయనకు విశేషమైన కీర్తిని సంపాదించి పెట్టింది 'శివతాండవం'కృతి. శివాశివుల నాట్యహేలను హృదయరంగం మీద ప్రదర్శింపజేసిన మహాకవులు. అందులో భావ సౌందర్యం, ధ్వని, సంగీత నాట్య మేళవింపు అద్భుతంగా మేళనమై విశిష్టతను సాధించిపెట్టాయి. దీన్ని ప్రొద్దుటూరులోని అగస్త్యేశ్వర దేవాలయంలో శివునికి రోజూ 108 ప్రదక్షిణాలు చేసి అభిషేకం చేస్తూ, 15 రోజుల్లో వ్రాసి పూర్తి చేసిన కవితా దురంధరుడు. పుట్టువైష్ణవుడు కట్టబట్టలేని దిగంబర పరమేశ్వరునిపై రచన చేయటం పరమాద్భుతం. "ఏమా నందనము ఇలాతలమున" అన్నవారి మాటలు మనకు ఎల్లలు లేని ఆనందాన్నిస్తాయి. శివతాండవం, శివాలాస్యంతో శివసాన్నిధ్యాన్ని చేకూరుస్తుంది.

న్యాయంగా ఆచార్యుల వారి వైదుష్యానికి ప్రభుత్వం ఎంతో స్పందించి గౌరవాలను అందజేయాల్సివుంది. రాజకీయాలు, వెన్నుపోట్లకు నిలయమైన దేశంలో ప్రతిభకు గుర్తింపురావటం కష్టం. అందుకే ఆచార్యులవారు వికల మనస్కులయారు. జ్ఞానపీఠ్ అవార్డు వారికి అందలేదు. నాట్యంకూడా చేసి మెప్పించేవారట. సకల శాస్త్రాలు వారికి విధేయాలు. సంస్కృత సాహిత్యంలో భవభూతి, మురారి, అశ్వఘోషుడు అభిమాన కవులు. ప్రాకృత కవుల్లో పుష్యదంతుడు, వాక్పతి అభిమానకవులు. మిల్టన్ ఆరాధ్యుడు. పెళ్లి అంటే ఆనందవల్లే. అరవిందుడు, రవీంద్రుడు అంటే హృదయం రవి ప్రకాశంతో విరసిన అరవిందమే అవుతుంది. తులసీ, సూరదాస్లను తులసి అంత పవిత్రంగా భావిస్తారు. 'జనప్రియ రామాయణం' మాత్రాఛందస్సులో వ్రాసి భక్తజనాలకు చేరువ చేశారు. హిమాలయ సదృశ బహుభాషా చతురాసనుడు పుట్టపర్తి నారాయణాచార్యులు 1-9-1990న బ్రహ్మైక్యం చెందారు.

తిరుపతి సంస్కృత కళాశాలలో ప్రవేశం కోసం వెళ్ళారట. నిరాదరణ జరిగింది. ఆవేశం కట్టలు తెంచుకుంది. ఆశువుగా కవితాగంగాలహరి జాలు వారింది. అందులో ఆత్మాభిమానం అంతర్వాహినిగా ప్రవహించింది. ఇవి విన్న ప్రిన్సిపాల్ ఆచార్యుల భాషా సాహిత్య ప్రతిభను గుర్తించి వెంటనే ప్రవేశం కల్పించారట. అయితే తాను అనుకొన్న తరగతిలో ప్రవేశం లభించలేదట. మళ్ళీ ఆశువు ఆయువు పోసుకుంది. అంతే, కోరిన తరగతిలో ప్రవేశం ఖాయమయింది. అదీ ఆచార్యులవారి పట్టుదల, ప్రతిభ, సామర్థ్యం. 'ఇందుమతీ పరిణయం' వ్రాశారు వసుచరిత్ర ప్రభావంతో. సంతృప్తి నివ్వలేదట. అమిత ధారణా దురంధరులట చిరుత ప్రాయంనుంచి. ప్రఖ్యాత ఆంగ్ల కవుల కవిత్వమంతా నాలుకపైన నర్తించేదట. వ్యాకరణ, అలంకార శాస్త్రాలను మధించి సారం పిండేశారు. అంతా స్వయం కృషే. రాళ్లపల్లి అనంతకృష్ణ శర్మ వీరి మేనమామ అవటం, ఆవైపునుంచీ కవిత్వం, పాండిత్యం రసవాహినిగా చేరింది. ప్రాకృత భాష నేర్పారు. మాగధి, శౌరసేని, పైశాచీ భాషలను వశంచేసుకున్నారు.

పందొమ్మిదేళ్ళకే పెండ్లి జరిగింది. ఆ రోజే అత్తగారు టపాకట్టింది. రెండు రోజుల తర్వాత భార్య బాల్మీ తన్నేసింది. పెళ్ళేమోకాని, కర్మలు చేయటం వచ్చింది అని అంత విషాదంలోనూ చమత్కరించారట. ద్వితీయ కళత్రం వచ్చింది. పంచకావ్యాలు, వ్యాకరణం పూర్తి చేసిన విదుషీమణి. ఆవిడే యింటిదగ్గర శిష్యులకు పాఠాలు చెప్పేదిట. వివిధ భాషా సాహిత్యాలను ఆస్వాదించటం ఆచార్యుల కిష్టమైన మృష్టాన్న భోజనం. తులసీదాస్, సూరదాస్ వగైరా ఉత్తరదేశ కవుల ప్రభావం వీరిపై ఎక్కువ. సర్వజ్ఞుడు, బసవేశ్వరుడు మొదలైన కన్నడకవులు ఆరాధ్యులు, ఆచార్యులకు. ఆళ్వార్ల, నాయనార్ల మాధుర్య భక్తికి ముగ్ధులయారు. ఇవన్నీ నిత్య సాధనాలే.

అయినా శ్రీవారికి ఆనందోపలబ్ధి కాలేదు. అష్టాక్షరీ మంత్రాన్ని 13 కోట్ల సార్లు జపించి మహాసిద్ధి సాధించారు. తులసీరామాయణం కంఠోపాఠం. అష్టాక్షరీ శ్వాస. త్రిమతాలు కరతలామలకాలు. తాంత్రిక సాధనలో అసాధ్యులయారు. సిద్ధి సాయి బాబా అనుక్షణం ఆవేశించి వుండేవారట. సాయినామోచ్చారణతో అనుక్షణం పునీతులయేవారట. ఇంత సాధనవున్నా ఏదో వెలితి కలచివేస్తోంది. జిల్లెళ్ళమూడి

పతకాలు సంపాదించారు. 1959లో ప్రధాని నెహ్రూ శర్మగారిని ఢిల్లీకి ఆహ్వానించారు. రాష్ట్రపతి, ప్రధానుల సమక్షంలో ఆయన గణితశాస్త్ర ప్రతిభకు ఆందరూ ముగ్ధులయ్యారు. ఇంగ్లీషు నేర్చుకుంటే యితర దేశాలకు పంపిస్తాం అని నెహ్రూపండితుడు వాగ్దానం చేశాడు. దేశమంతా తిరిగి సన్మానాలనందుకున్నారు. రాష్ట్ర ప్రతిభ దేశమంతటా విస్తరించింది. పత్రికలన్నీ వేనోళ్ళ కీర్తించాయి. ప్రత్యేక సంచికలు వేశాయి.

బయట పల్లకిమోత - ఇంట్లో ఈగలమోత సామెత వుందిగా. ఇంత కీర్తి ప్రతిష్టలున్నా కాళహస్తిలో స్వర్ణముఖి నది ఒడ్డున ఇరుకు సందులో శర్మగారి నివాసం. ఆయన పేరు చేప్తే యెవరికీ తెలిసేది కాదట. గుళ్ళో ఫిడేలు వాయిచే గుడ్డాయన అంటేనే తెలిసేదట. అదే - జనం యిచ్చిన నీరాజనం. కాళహస్తిశ్వరాలయం నెలకు 350 రూపాయలు, నెహ్రూ ఏర్పాటు చేసిన 300 రూపాయల పెన్షన్ ఆయనకు ఆధారం. ఒక కుమారుడు, ఇద్దరు కుమార్తెలు. అందరికీ వివాహాలు చేశారు. ఎవరైనా పిలిస్తే వెళ్ళి ప్రదర్శన యిస్తారు. లేకపోతే అంతే.

కాగితం లేకుండా, కళ్ళు లేకుండా కూడికలు, తీసివేతలు, స్వేర్లు, రూట్లు, క్యూబ్ రూట్లు ఎలా గణించగలరు? ఆ ప్రశ్నకు ఆయన సమాధానం ఒక్కటే 'సాధన'. సాధన వల్ల సమస్తం సమకూరుతాయని మనకు సామెతవుంది. దాన్ని నిజం చేస్తున్నారు. 'అంకెల ఆకారం నాకు తెలీదు. ధ్వని ద్వారా నేను చూస్తాను. నాకు కళ్ళులేవని దిగులు లేదు' అని సంతృప్తిగా చెప్తారు. జామెట్రి లెక్కలు చేయలేరు. 6వేలకు పైగా ప్రదర్శన లిచ్చారు. ఆధునిక గణిత శాస్త్రం ఆయనకు తెలీదు - చెప్పిన వాళ్ళే లేరు. ఆయన్నొక ఆటవస్తువుగా వాడుకొన్నారు. లెక్కలకు ఆయనే స్వంతంగా సూత్రాలు కనుక్కొన్నారు. 'నా లెక్కలు గ్రంథస్తం చేస్తే నా జీవిత చరిత్ర వ్రాసినట్లే' అంటారు నిర్వేదంగా. స్వచ్ఛంద సంస్థలు, విశ్వవిద్యాలయాలు చేయాల్సిన పని - అవును చేయాల్సిన పనిని అవి చేయక పోవటం వాటి ప్రత్యేకత కదా !

గుణకారం, భాగహారం, ఘాతాంకం, వర్గమూలం, క్యూబ్ రూట్, స్క్వేర్ మెజర్, క్యూబ్ మెజర్, ప్రైమ్ ఫాక్టర్స్, ఆల్జీబ్రా, ద్వి, త్రైరాశులు సమీకరణాలను మెరుపు వేగంతో, బుద్ధిబలంతో క్షణాల మీద సాధించగల గణిత సార్వభౌములు లక్ష్మణుల సంజీవరాయశర్మ ప్రతిభను పాతిపెట్టడం తెలుగు వాళ్ళకు వెన్నుతో వచ్చిన విద్య. పల్లవింపజేయటం

22) గణితబ్రహ్మ - సంజీవరాయశర్మ

గణితంలో కంప్యూటర్ కన్నా చురుగ్గా పనిచేసే పదునైన బుద్ధివున్న శకుంతలా దేవి చేత 'ఈయనే నాకన్న గొప్పవాడు' అనిపించుకొన్న మహామేధావి లక్ష్మణుల సంజీవరాయశర్మ. ఆనాటి భారతదేశ వైస్రాయి స్టాన్లీచేత 'ఈయనే మాదేశంలో పుట్టివుంటే, దేశం నడిబొడ్డున ఆయన విగ్రహాన్ని స్థాపించి వుండేవాళ్ళం' అని ప్రశంసింప బడినవారు శర్మగారు. పుట్టుగుడ్డి శర్మగారు అంటే ముక్కున వేలు వేసుకుంటాం. ఆసేతు హిమాచలం పర్యటించి, తన గణిత మేధాశక్తిని ప్రదర్శించి గణిత శాస్త్రజ్ఞులచే మెప్పుపొందినవారు. మానవ కంప్యూటర్ గా విఖ్యాతుడు. గణిత సార్వభౌమునిగా లబ్ధిప్రతిష్ఠుడు.

కడపజిల్లా ప్రొద్దుటూరు తాలూకా కల్లూరులో 22-11-1907న లక్ష్మణుల పెదపుల్లయ్య, నాగాంబలకు పుట్టుగుడ్డిగా పుట్టిన అంధబాలుడు. నల్లని శరీరం. కనుపాపలే లేని పరిస్థితి. ఇంట్లో వాళ్ళంతా భయపడ్డారు, బాధపడ్డారు. వదిలించుకోవాలని చూసి ఉగ్గుపాలతో వడ్లగింజలు వేసి మింగించారు. అయినా ఆ శిశువు చావలేదు. చిరంజీవి అయ్యాడు. నవ్వాడు, వాళ్ళనూ ఏడ్పులోనూ నవ్విచేడు. జీర్ణంజీర్ణం వాతాపిజీర్ణం అనుకొన్నాడు. అదీ ఆబాలుని బాల్యం.

అక్క చదువుతుంటే ఆ పాఠాలు వినేవాడు. ఏకసంధాగ్రాహి. ఆ ప్రజ్ఞ అందర్నీ ఆకర్షించింది. తండ్రి చనిపోయాడు. కబోదికి సాయంగా వుంటుందని పిల్లను తెచ్చి పెళ్ళి చేశారు. వయసు తేడా 19-9=10 ఏళ్ళు. సంగీతం నేర్వాలని కర్నూలు జిల్లా రెడ్డివారి జంబులదిన్నెకు చేరాడు. లెక్కలమీదే మక్కువ ఎక్కువ. అనుక్షణం లెక్కలతో కాపురం చేస్తూండేవాడు. నిద్రలోనూ వదిలేవాడు కాదు.

1928వ సంవత్సరంలో అతని జీవితాన్ని మార్చివేసే సంఘటన జరిగింది. నవంబర్ 15న నంద్యాలలో కాంగ్రెస్ సభ జరిగింది. కాశీనాథుని, దుగ్గిరాల, అనిబిసెంట్ వంటి దేశభక్తులు పాల్గొన్నారు. శర్మగారి ప్రతిభ తెలిసి వేదిక నెక్కించారు. అందరూ ప్రశ్నలడగటం, అవ్యవధానంగా సమాధానాలను చెప్పటం - సభ ఒక్కసారి దిగ్భ్రాంతికి లోనైంది. శర్మగారి గణిత పాండిత్యం సర్వులకూ అవగతమైంది. సత్కారం జరిగింది. అంతే దేశంలోని ప్రతి పట్టణం శర్మగారిని ఆహ్వానించి, పరీక్షించి, ప్రతిభకు తగిన సన్మాన సత్కారాలు చేసింది. బిరుదులిచ్చారు. బంగారు పతకాలిచ్చారు. 14 బంగారు

‘దైవబలం’ అనే భక్తి కావ్యం వ్రాశారు. ‘ఆంధ్రధ్వని’, ‘తెలుగు కావ్యాదర్శం’, కావ్య నాటకాది పరిశీలన’ గ్రంథాలు రచించి, అలంకార శాస్త్రంలో తనకున్న ప్రావీణ్యాన్ని వెలువరించారు. ‘రస గంగాధరం’ ను తెలుగు చేసినట్లు తెలుస్తోంది. రామాయణ కథను సంస్కృతంలో నాటకాలుగా మలిచారంటే వారి గీర్వాణ వాణి యెంత ప్రశస్త మైనదో తెలుస్తోంది. అనేక సంస్థానాలు సందర్శించి, శాస్త్రవాదనా పటిమను, కవితా సామర్థ్యాన్ని ప్రదర్శించి సన్మానాలు పొందిన ప్రజ్ఞాధురీణులు. శాంతంగా, సాత్వికంగా కన్పించేవారు. కాని గంభీరమైన వాగ్ధోరణితో ప్రతివాది భయంకరంగా వాదన చేసేవారు. తనను ‘సుబ్బయ్య’ అనే ఎప్పుడూ చెప్పుకొనే వినయశీలి.

సంస్కృతంలో తన వాక్చాతుర్యాన్ని చూపి పిఠాపురం రాజా ఆస్థాన కవి ద్వివేది రామశాస్త్రిగారిని మెప్పించి, వారిచే పిఠాపురం రాజా దర్శనం సాధించిన వాగ్దేవతా స్వరూపం. ఇంత శాస్త్ర ప్రజ్ఞాపాటవాలున్నా ‘ఏదో కొంచెం సాహిత్యం, కొంచెం వ్యాకరణం, కొంచెం కవిత గురువుల వల్ల అభింది’ అని సవినయంగా చెప్పుకునే వారు.

బందర్లో, తెనాలిలో, బాపట్లలో సంస్కృత విద్యాలయాల్లో పనిచేశారు, కొవ్వూరు ‘ఆంధ్రగీర్వాణ విద్యాలయం’లో చాలా కాలం పనిచేశారు. అనుష్టానశీలి, రసహృదయులు. సంగీత చక్రవర్తి హరినాగభూషణం గారు వీరి శిష్యులే. కనిగిరి, పెద్దాపురం, నెల్లూరు, కందుకూరులను సందర్శించి భాషాయోషకు పట్టాభిషేకాలు పొందారు. ఇంతటి శిష్యుని గురువు వెంకటశాస్త్రిగారు ‘పేరికతండు శిష్యుడని పేర్కొన కొప్పకపోదుగాని కైవారముగాదు నాకతడు వారక దేశికుని వంటివాడె” అన్నారంటే గురువుని మించిన పాండితీప్రకర్ష వున్న వారని తెలుస్తోంది. అంత గొప్ప శిష్యుణ్ణి అంత గొప్పగా కీర్తించటమూ అరుదే - ఆ పని చేసి వెంకటశాస్త్రి తన సంస్కారాన్ని తెలుపుకొన్నారు. “దుశ్శాత్రువుల్ నన్నున్ మార్కొన, వారి యాశువుల చందంబెల్ల నవ్వారి సుబ్బన్నా గెల్చిరుణంబు దీర్చితివి సుమా! శిష్యచూడామణి” అని చెళ్ళపిళ్ళ వారంటే, “వారక యరవింద సుందర మరంద రురంబు స్రవించుచుండు నీ సుకవిత” అని తిరుపతి శాస్త్రి మెప్పు పొందిన వేదాంత చూడామణి అవ్వా! అనిపించే సర్వశాస్త్ర సామర్థ్యం వున్న సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి. అయితే ఇంత ప్రజ్ఞా దురంధరుడు 52 సంవత్సరాలు మాత్రమే జీవనయాత్ర చేసి 1935లో జీవితం ముగించారు.

నేర్వని జాతి మనది. ఆయన జీవితాన్ని చూసి జాతి సిగ్గుతో తలవంచుకోవాలి. అవును మహా గణికుడు రామానుజాన్ని యేం చేశాం? ఏం ప్రోత్సహించాం? అదే దేశ దౌర్భాగ్యం. సారీ మై కంట్రీమెన్! ఎక్స్టిమ్మీ సారీ సార్ శర్మగారు. గణితబ్రహ్మ, విశ్వసంఖ్యాచార్య బిరుదులిచ్చి సత్కరించారు, కాని కడుపు నిండటానికి ఆధారం చూపించ లేదు. 1996లో శ్రీ వేంకటేశ్వర విశ్వవిద్యాలయం గౌరవ డాక్టరేట్ను ప్రదానం చేసింది. అగణిత గణిత మేధావి, మాంత్రికుడు, గణితసంజీవి, లెక్కలరాయుడు సంజీవరాయశర్మ 1998 లో కానరాని లోకాలను చేరారు. రామానుజంతో లెక్కలాట లాడుకోవటాని కేమో!

23) లక్షణ వేత్త అవ్వారి సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి

అనాటి కాలంలో దేశంలో రెండే రెండు కవి ముఠాలు. ఒకటి తిరుపతి కవులది, రెండోది కొప్పరపు కవులది. కవులంతా రెండు ముఠాలుగా విడిపోయి, పోటా పోటీగా అవధానాలు చేసి, సవాలు చేస్తూ, తప్పులెన్నుకొంటూ, విమర్శనాస్త్రాలు సంధించుతూ, ఒక్కొక్కసారి వివేకం కూడా కోల్పోయి ప్రవర్తించిన సందర్భాలున్నాయి. ఆ సమయంలో వేమవరం అగ్రహారంలో ఓ కవిత్వపు పోటీ జరిగింది. తిరుపతి కవుల తరపున వారి శిష్యుడు అవ్వారి సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రిగారు పందెం కోడి. రెండో వైపు ఆశు కవిదిగ్గజాలు కొప్పరపు సోదరులు. శాస్త్రిగారి వైదుష్యానికి కొప్పరపువారు తలవంచారు. శాస్త్రిగారు కవితాకిశోరంగా పంజావిసిరితే, కవిద్వయ దిగ్గజం పరాజయం పాలై పారిపోయింది. అదే శాస్త్రి గారి పాండిత్యం. 1883 లో గుంటూరు జిల్లా బాపట్లతాలూకా గార్లపాడులో జన్మించారు. తల్లిదండ్రులు లక్ష్మీదేవమ్మ, వెంకటప్పయ్య. తెలుగులో, సంస్కృతంలోనూ సమానధారగా పద్యాలల్లగలిగేవారు. సంస్కృతం యెంతనేర్చినా అందులో మాట్లాడటానికి భయపడ్డారు. కాని శాస్త్రిగారు అనర్గళంగా గీర్వాణంలో భాషించేవారట.

వేటూరి ప్రభాకరశాస్త్రితో ‘సిద్ధాంతకౌముది’ చెళ్ళపిళ్ళ వారి వద్ద నేర్చారు. స్వామి బ్రహ్మానంద వద్ద ప్రస్థానత్రయం పూర్తిచేశారు. తర్క, వ్యాకరణ వేదాంత, ధర్మ సూత్రాలను, అలంకారశాస్త్రాన్ని ఆకళింపు జేసుకొన్నారు. ప్రాచీన వాఙ్మయం అంతా వాచోవిధేయం. లక్షణవేత్తగా ప్రసిద్ధిచెందారు. ఐతే క్రొత్తదనాన్ని ఆహ్వానించిన వారు. లౌకిక జ్ఞానం సంపూర్ణంగా వుంది. దేశాభిమానం కూడా పుష్కలంగా వున్నవారు. ప్రాచీన జీవన విధానానికి అలవాటుపడినా, నూతనత్వాన్ని ఆహ్వానించారు.

25) కావ్యాలంకార ధీనిధి సన్నిధానం

సన్నిధానం అనగానే ప్రక్కన సూర్యనారాయణశాస్త్రి వచ్చి చేరుతుంది. వారికి వ్యాకరణం, అలంకార శాస్త్రం, కావ్యం నిత్యం సన్నిధానంలో కొలువై వుంటాయి. చాలా పట్టుదలతో కావ్యాలంకార సంగ్రహవ్యాఖ్యను 700 పేజీల మాహాద్దండంగా, పరమ ప్రామాణికంగా వ్రాసి కావ్యాలంకారికుల మెప్పుపొందారు. లక్షణ గ్రంథంగా తత్సమ చంద్రిక వ్రాశారు. పండితులు, కవి, కావ్య మర్మజ్ఞులు. ప్రతిభా, వ్యుత్పత్తి వున్న కొద్ది మందిలో ఒకరు. వేలూరి శివరామశాస్త్రిగారి శిష్యులై కవిత్వం అల్లటం నేర్చారు. జాతకకథాగుచ్చ పద్యకావ్యం వ్రాశారు.

దాదాపు అందరి అలంకారిక సిద్ధాంతాలను శోధించారు. కావ్య స్వరూపం, రస సిద్ధాంతంలపై వున్న భిన్న ధోరణులను గుర్తించి విపులమైన వ్యాఖ్యను తమ కావ్యాలంకార సంగ్రహం లో రాశారు. పాణినీయం, సిద్ధాంత కౌముదిలను క్షుణ్ణంగా పరిశీలించి 'తత్సమ చంద్రిక' వ్రాశారని ఆ రంగంలో నిష్ణాతులు భావిస్తారు. పద్యరచనలలో యతికి పెద్దగా ప్రాధాన్యత నివ్వలేదు. వివేకానంద, వాసవదత్త పద్యకావ్యాలు ధారాశుద్ధి, సరళత కల్గివుంటాయి. ఆంధ్ర సారస్వత పరిషత్తు గౌరవం పొందారు. మహాబూబ్ నగర్ కాలేజిలో తెలుగు పండితులుగా పనిచేశారు. సాహిత్య శిరోమణి, విద్వాన్ భూషితులు. వేలూరి శివరామశాస్త్రి గారి గురుత్వం వీరి కవితా ప్రతిభకు వన్నె తెచ్చింది. 1897లో జన్మించారు.

If philosophy or religions is meant to be preparation for after life, a happy life and happy death, I know no better preparation for it than the Vedanta. - Max Muller

Indian idealogy is nourished, moulded, knealed and rolled out by Vedanta philosophy. - Roman Rolland

As the most beautiful image carved by man was not the God, but only a symbol to help towards conceiving the God, so the God himself when conceived, was not reality but only a symbol to help towards conceiving reality. That is Advaita - Gilbert Murray

24) దర్శనాచార్య రాజా మంత్రిప్రగడ భుజంగరావు

లక్కవరం జమీందారు మంత్రిప్రగడ భుజంగరావు. నియోగి బ్రాహ్మణులు. 1876లో పశ్చిమ గోదావరి జిల్లా ఏలూరులో జన్మించారు. 64 సంవత్సరాల వయసులో 1940లో మరణించారు. వందకు పైగా గ్రంథాలు రచించారు. దర్శనాలను అంతర్దర్శనం చేసుకొన్న సాధన శీలి. ఎన్నో భూరి దానాలు చేసిన వితరణ శీలురు. తెలుగులో, సంస్కృతంలో, ఆంగ్లంలో అవధి ఎరుగని పాండిత్యం సంపాదించారు. 'మంజువాణి' పత్రికస్థాపించి సాహితీ గౌరవం కల్పించారు. సరదాగా అవధానాలు చేశారు. మంచి ప్రజ్ఞ వుండేది. "కవులలో కవిగా, పండితుల్లో పండితుడిగా, విమర్శకులలో విమర్శకులుగా, పరిపాలకుల్లో పాలనాదురంధరులుగా, దాతలలో దాతలుగా వుండేవారని" మధునాపంతులవారు కీర్తించారు.

800 పద్యాలతో 'తత్వమీమాంస' వ్రాశారు. ఇందులో శంకర, రామానుజ, మధ్వ చైతన్య, క్రీస్తు, మహ్మద్ భావజాలాన్ని సమానంగా పరిశీలించారట. **The history of Telugu literature** మంచి పేరు తెచ్చి పెట్టింది. "ఆధునికాంధ్ర కవి జీవితములు" వ్రాశారు. అభిజ్ఞాన శాకుంతలాన్ని ఉత్తరరామ చరిత్రను తెలుగు చేశారు. జీవిత చరమాంకలో 'తత్వమీమాంస' వ్రాశారు. షడ్దర్శనాలను ఆవగాహన చేసుకొని, వానిపై చక్కని ప్రసంగం చేయగల నేర్పు వుండటం వల్ల 'దర్శనాచార్య' బిరుదు పొందారు. కవిభోజుడిగా వాసికెక్కారు. 'భూ జనముల, బూజనముల, భోజనముల దనిపిన' పండిత రాజకవి. క్రైస్తవ మతం మీది ఆదరంతో మత్తయి సువార్త, క్రైస్తవ గూఢార్థ దీపిక, మాల్కిసు, యోహాను సువార్తలను పద్యకావ్యాలుగా వ్రాశారు. రాజైనా కవి ప్రెగ్గెడగానే నీరాజనాలందారు.

ప్రకృతి-మానవ-భగవంతుల సంబంధాన్ని వివరించేదే తత్వశాస్త్రము.

ఎవడు ఆత్మజ్ఞానబలము ఇస్తాడో, విశ్వం ఎవరిని సేవిస్తుందో, ఎవరి ఆజ్ఞను బుధులు పాలిస్తారో, ఎవరి నివాసం అమృతత్వమో, ఎవరి ఛాయ మృత్యువో అతని కొరకే మన ప్రార్థన. - ఋగ్వేదం

14 సంవత్సరాలు శిష్యరికం చేసి తర్వాన్ని ఆమూల్యగ్రం అభ్యసించారు. ఎదురులేని వాదనా సామర్థ్యాన్ని చూపారు. ఉత్తర భారతం అంతాపర్యటించి చర్చలతో పండితులను నిరుత్తరుల్ని చేశారు. విజయాలను తామ్రశాసనంగా పొందిన వాదనా పటిమ గల వారాయన. ఆంధ్ర దేశంలో బర్హంపూర్, విజయనగరం, బొబ్బిలిలో నివాసం వుండి తమంతటి శిష్యుల్ని తయారు చేశారు. వీరి పాండిత్యానికి, వాదనా సామర్థ్యానికి అచ్చెరు వొందిన జనం “నవీన గౌతము” డని కీర్తించారు. మంత్రశాస్త్రాన్ని మధించి, మంత్రోపాసకులై 1897లో బ్రహ్మైక్యం చెందారు.

ఆధార రచనలు

సర్వశ్రీ

- 1) జటావల్లభుల పురుషోత్తం
- 2) ఈయుణ్ణి వెంకట వీరరాఘవాచార్యులు
- 3) కొమ్మనమంచి జోగయ్యశర్మ
- 4) వెంపరాల సత్యనారాయణశాస్త్రి
- 5) ప్రతివాది భయంకరాచార్యులు
- 6) మద్దులపల్లి వెంకట సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి
- 7) బుక్కపట్టణం అన్నయాచార్యులు
- 8) బిరుదురాజు రామరాజు
- 9) దువ్వూరి వెంకటరమణశాస్త్రి
- 10) గన్నవరపు సుబ్బరామయ్య
- 11) శ్రీమతి నాగపద్మ

గారల రచనలు మరియు ఆంధ్రరచయితలు, తెలుగు విజ్ఞాన సర్వస్వం గ్రంథాలు.

26) సకలశాస్త్ర దర్శన దక్షుడు దక్షిణామూర్తి

ఇప్పుడు పాశర్లపూడి అంటే వంశీ కథలు గుర్తుకొస్తాయి. సహజవాయువుకు నెలవు అని తెలుస్తుంది కాని దానికి మొదటి నుంచి ఘన చరిత్ర వుంది. ఆ చరిత్రను స్థాపించారు పుల్య దక్షిణామూర్తి శాస్త్రి. కాశీకి చేరి యాగేశ్ పండిట్ వద్ద భాష్యాంత వ్యాకరణం నేర్చారు. రాజారామశాస్త్రి వద్ద అందులోని ఆర్థిక విభాగాలను అవగతం చేసుకొన్నారు. పూర్వోత్తర మీమాంసను పుక్కిలి పట్టారు. వీరి శాస్త్ర, దర్శన పాండిత్యం బహుప్రశంసనీయం. జంబూ రాజాస్థానానికి వెళ్ళి ఆరు శాస్త్రాలలో, ఆరు దర్శనాలలో పరీక్షకు ఒకేసారి కూర్చుని భేషుగ్గా ఉత్తీర్ణులై, పరీక్షకులనే సంభ్రమాశ్చర్యాలలో ముంచేశారు. ఇది సామాన్య విషయం కాదు. లోకోత్తరమైంది. ఈ విజయాన్ని పత్రికలన్నీ వేనోళ్ళ పొగిడాయి. శాస్త్రిగారి విద్యాసామర్థ్యానికి ఘన నీరాజనాలందాయి. దేశం అంతా ఆ విజయంతో వీరవిహారం చేసి ప్రశంసలు, నత్కారాలు పొందారు. విద్యకు సార్థకత చేకూర్చారు. బరంపురంలో నివాసం చేశారు చివరివరకు. ఒక్కశాస్త్రంలో పరీక్ష యివ్వటమే గొప్ప, అట్లాంటిది షట్పాస్త్రాలలో, షడ్దర్శనాలలో పరీక్ష నిచ్చి ఉత్తీర్ణులై జయ పత్రికలు పొందారు శాస్త్రి. అపర దక్షిణామూర్తిగా పేరు పొందారు. ఆయనది మౌనం అయితే వీరిది వాక్యవాహం.

27) నవీన గౌతములు శ్రీపాద రామశాస్త్రి

హర్ష చక్రవర్తి విద్యదౌషధంగా శృంగార నైషధాన్ని వ్రాశారు. అంత గహనంగానూ వుండే “ఖండన ఖాద్యం” అనే శాస్త్ర గ్రంథాన్ని రాశారు. దానిని చదివి అర్థం చేసుకొని పాఠంగా చెప్పగలవారు ఒక్కరే ఒక్కరని పేరు పొందారు తారాచంద్ర భట్టాచార్యులు. అంత కఠినమైంది. అలాంటి గురువును వెతికి కాశీచేరి వారివద్ద ఆ గ్రంథ రహస్యాలను క్షుణ్ణంగా అధ్యయనం చేసి అవగతం చేసుకునే మహాపండితున్నాడంటే మహదాశ్చర్యం కాదా! అందులో ఆయన ఆంధ్రదేశపు మహానుభావుడంటే మరీ ఆశ్చర్యం. ఆయనే శ్రీపాద రామశాస్త్రి. గుమ్మలూరు నివాసి. అన్నగారి వద్ద సాహిత్యాన్ని నేర్చి బరంపురంలో రాజారామశాస్త్రి దగ్గర కౌముది పూర్తిచేశారు పదిహేను యేళ్ళ వయసులో. అందరిలానే కాశీ వెళ్ళి మహాపండితుడైన గణేశ శ్రౌతి, తార్కిక శిఖామణి నీలదేవ పండితుని వద్ద